

nr.2
2020

iUSBÄRAREN

UTGIVEN AV JURIDISKA FÖRENINGEN VID STOCKHOLMS UNIVERSITET SEDAN 1959

■ INTERVJU MED MÅRTEN SCHULTZ:

Om coronaviruset och förhållandet till grundläggande fri- och rättigheter

■ CORONAVIRUSET:
Livet under
pandemin

■ FÖRÄNDRINGEN AV TINGSMERITERING:
Domstolsverkets reform väcker
missnöje hos juriststudenter

■ JURISTPROGRAMMET:
En jämförelse av
Sveriges juristprogram

IUSBÄRAREN ges ut av Juridiska föreningen vid Stockholms universitet. Utgivning sker fyra gånger per år och tidningen skickas kostnadsfritt till alla studenter vid Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet samt till alla anställda på Juridicum vid Stockholms universitet. Även utvalda advokatbyråer, myndigheter och bibliotek erhåller tidningen kostnadsfritt.

I DETTA NUMMER

Chefredaktörskrönika..... 3
Ordföranden har ordet..... 4

TEMA: Covid-19

Spaning: Covid-19..... 6
Krönika: Studentlivet under corona..... 9
Maktodelning och ministerstyre..... 10
Krönika: Myndighetssvenska..... 13
Intervju: Mårten Schultz..... 14
Krönika: Livet i coronans tid..... 17
Cederquist om digitalisering..... 18
Bokrecension: Pesten..... 19
En utilitaristisk syn på corona?..... 20

Polisens befogenheter i förorten..... 22
Intervju: ELSA..... 23
Domstolsverkets förändring av tingsmeritering..... 24
Digitala testamenten..... 26
Intervju: Juridiska föreningar i Sverige..... 27
Nyheter..... 33
Fråga arbetsrättaren Rebecca..... 34

ANSVARIG UTGIVARE
Nicolas Kitzler
ordforande@jurstud.com

CHEFREDAKTÖR
Sara Passandideh
chefred@jurstud.com

VICE CHEFREDAKTÖR
Firel Danho
vicechefred@jurstud.com

INFORMATIONSSSEKRETERARE JF
Love Elliot Murray Retsmar
infosek@jurstud.com

GRAFISK FORM OCH LAYOUT
Jill Wallentin
mail@jillsmat.se

ANNONSBOKNING
Sara Passandideh
chefred@jurstud.com

TRYCK
Dixa AB, www.dixa.se

OMSLAGSFOTO
Severus Tenenbaum

ADRESS
Frescativägen 16
114 18 Stockholm

FÅR DU INTE TIDNINGEN?
Ring 08-15 69 71 eller
maila chefred@jurstud.com

Redaktionen förbehåller sig rätten att skära i eller refusera insänt material. För icke beställt material ansvarar ej. I tidningen gjorda uttalanden är endast om så anges att betrakta som JF:s eller IUSBÄRARENS ståndpunkt.

Redaktionen

FIREL DANHO
Skribent
Vice chefredaktör,
skribent

DAVID MUNCK
Alumniskribent

HARRI KORHONEN
Skribent

CRISTINA KESITALO
Skribent

MARTYNA LECHOWSKA
Skribent

CORNELIA FRANK
Skribent

JILL WALLENTIN
Formgivare

IORELLA HEYDI CAMIZAN TORRES
Gästskribent

“Historien är en roman för vilket människan är författaren”

SAPIENS: en kort historik över mänskligheten skriver professor Yuval Noah Harari om de omfattande händelser som format homosapiens historia. Tidigt i boken beskriver Harari kilskriftens uppkomst i det forna Mesopotamien och dess betydelse för sapiens samtida värld. Professorn menar att skriften utgör ett bevis på våra anförders existens och förflutna och är en av sapiens många betydande avtryck på jorden. Arkeologer och forskare kan genom studium av de historiska skrifterna förklara varför den samtida världen ser ut som den gör. En granskning av den lerplatta som håller Hammurabis lagar kan förklara att tankar kring mänskliga rättigheter utvecklades under Babylonien herravälde och i krönikan om de böhmiska kungarna beskrivs hanteringen av digerdödens tragedier.

Covid-19 eller “corona” har otvivelaktigt markerat sin plats i sapiens historia, men när man befinner sig mitt i historiens virvlande vindar kan det vara svårt att inse att man faktiskt är i stormens öga. 100 år från och med nu är det högst troligt att våra barnbarns barn kommer att läsa om händelseförloppet i en historiebok eller se en spelfilm om det.

Det känns avlägset men ändå nära, det var ju bara 100 år sedan som spanska sjukans olyckor begränsade världen. En väsentlig skillnad från 1918 års pandemi är att coronas begränsning av världen inte är lika omfattande. Genom sociala medier, nyhetskanaler och Zoom har vi lyckats hålla kontakten. I en intervju med BBC förklarar Harari att det viktigaste verktyget för bekämpningen av pandemin är informationsutbytet.

Även om iusbäraren är en fisk i havet vill jag tro att den har betydelse. Som lerplattorna i Babylonien är iusbäraren ett av sapiens miljontals avtryck på jorden och i detta nummer är den ett bevis på coronapandemin. Som den franske greven Alfred de Vigny uttryckte det är “historien en roman för vilket människan är författaren”.

Sara Passandideh, chefredaktör

Annonsera i iusbäraren?

annonsansvarig.iusbaren@jurstud.com

Tillsammans på distans

ÄNDLIGA zoom-möten. Seminarier och rättegångsspel på distans istället för på plats. Hemtentor. Tillvaron fick plötsligt en helt annan innebörd än tidigare när samhället tvingades ställa om till de rådande förhållandena med karantän och social distansering. Något vi på JF tycker är absolut nödvändigt och vi uppmuntrar våra medlemmar till att fortsätta följa myndigheternas riktlinjer. Tillsammans på distans!

Icke desto mindre innebär det utmaningar, både akademiskt såväl som socialt. Genom en fantastisk insats av Juridiska Linjerådet löpte kommunikationen ändå smidigt med prefekt och Juridiska institutionen. En pågående dialog fortsätter och vi hoppas att ni medlemmar känner er hörda vad det än gäller. En löpande diskussion med juridiska föreningar vid andra lärosäten pågår också genom JURO-samarbetet (Juris studerandes riksorganisation) för att hitta gemensamma hållpunkter samt kvalitetssäkra den fortsatta juristutbildningen på distans. Förhoppningsvis kan vi i framtiden dra lärdomar av den digitala omställningen. Vi vill belysa att Juridiska institutionen gör sitt bästa för att anpassa utbildningen efter situationen. Om ni har några frågor eller funderingar kan ni höra av er till linjeradet@juridicum.su.se eller viceordforande@jurstud.com.

När självklara vardagsrutiner, som att sitta i universitetsbiblioteket och studera, rubbas är det inte konstigt att psykisk ohälsa gör sig påmind bland studenterna. Vi vill uppmäna er alla till att försöka leva så vanligt som möjligt, om än hemifrån. Det är fullt möjligt att träffa vänner och familj via videolänk

och det är viktigt att värdesätta relationer även nu. Det är lätt att bli rastlös hemifrån, men se denna tid som en möjlighet att hinna med de saker som du länge tänkt göra men aldrig hunnit med. Prioritera dig själv utifrån dina behov och kom ihåg att alla sitter i samma sits.

Vad gäller vår studiesociala verksamhet i JF har tyvärr en hel del evenemang ställts in på obestämd tid. Läget är osäkert, men bättre att laga efter läge och bädda för en längre period av karantän tycker vi. Planeringen inför Juristdagarna, som vanligtvis går av stapeln under hösten, pågår emellertid för fullt och vi hoppas att eventet ska kunna genomföras som vanligt. Även Fadderiet planerar för att ta emot nya studenter, som till hösten påbörjar sin utbildning. Vi försöker att med optimistiska ögon se på hösten som komma skall, men är samtidigt flexibla för att anpassa vår verksamhet för det fall att restriktionerna kvarstår.

Vi har i möjligaste mån anpassat JF:s verksamhet till det rådande läget. För att bibehålla gemenskapen lanserade vi för några veckor sedan JF Stockholm weekly challenges. Veckovisa aktiviteter där våra medlemmar kan vara med och delta i meme-tävlingar på Instagram, idrottsutmaningar och annat för att

Caroline Sköld och Nicolas Kitzler

ha något roligt att göra när längtan efter gemenskapen blir stor! Även våra samarbetspartners har varit flexibla och flitiga med att anpassa planerade evenemang och vi har haft nöjet att erbjuda våra medlemmar såväl webinarium som tentaplugg via zoom.

Vi vill be er alla att hålla igång med fysiska aktiviteter och inte underskatta allt som går att göra på distans! Vi har sett fantastiska exempel bland våra medlemmar med valborgsfirande och brädspelskvällar via zoom. Kom ihåg att tiderna blir bättre och att situationen är tillfällig. Snart vaknar verksamheten och samhället till liv igen. Håll ut!

TEXT Caroline Sköld & Nicolas Kitzler
FOTO Juridiska föreningen

Vill du utvecklas med oss?

”Inför varje ärende bygger vi ihop ett nytt team som snabbt blir väldigt sammansvetsat. Tillsammans arbetar vi fram en gemensam strategi, går igenom varandras arbete, diskuterar och bollar hela tiden olika frågor mellan oss. Det skapar ett stort engagemang och blir socialt otroligt roligt.”

AZADEH RAZANI

Partner i Mannheimer Swartlings tvistlösningsgrupp

LÄS MER PÅ MANNHEIMERSWARTLING.SE/KARRIAR

Covid-19

Anpassningar och lösningar

HÄR kommer en liten spaning på anpassningar som har gjorts och lösningar som har kommit på olika situationer som har uppstått på grund av Covid-19. Allt för att uppmärksamma kreativa och positiva ting i den här utmanande tiden...»Vi ställer inte in, vi ställer om!»

Förutom de nya och numera självklara rutinerna som att hålla avstånd, hålla hårdare på handtvätt och hygienkrav och använda digitala lösningar, syns även många andra kreativa lösningar på olika problem som uppstått.

Rättegångar: I juristbranschen är det främst i rättegångssalen som man kan se en större förändring. Flera och flera förhör har på senaste tiden hållits genom videolänk. På så vis har man sluppit ställa in rättegångar. En förändring på tiden!

Vården: Snabbutbildning sker nu av vårdpersonal som ska arbeta med Covid-19-smittade och på intensivvårdsavdelningarna utförs i ett samarbete med högskolor och sjukhus. Tidigare vårdutbildade personer som arbetar i andra branscher har fått komma tillbaka för att stötta den befintliga personalen. Det är på flera arbetsplatser möjligt att få ledigt av sin egentliga ar-

betsgivare för att kunna bistå med detta under en period. Brist på munskydd och visir har lett till flera kreativa lösningar, allt från manuellt tillverkade visir av OH-plast till 3D-printing av frivilliga leverantörer. Bilfabriker har ställt om sin verksamhet för att montera respiratorer och andra fabriker har ställt om för att tillverka munskydd.

Handeln: Många butiker har upplevt en kraftigt minskad tillströmning av kunder. De stora kedjorna som har nätbutiker har förstås fått en ökad försäljning den vägen. Flera småföretagare har nu skaffat en nätbutik för att kompensera för den uteblivna handeln i den fysiska butiken. Många erbjuder nu även gratis frakt. Förutom genom nätbutiker, marknadsför även mindre butiker sina varor ännu mer genom sociala medier nu, när alla inte vågar sig ut för att handla. För att överleva har butikerna även kommit upp med en mängd kreativa lösningar. I slutet av april började flera butiker, som matbutikerna, uppföra plexiglasskydd framför expedienterna i kassan samt avspärrningar med 1.5 m distans mellan kassaköer för att minska smittspridning. Man kan även besöka vissa butiker "live" via nätet och på det viset få hjälp av en expedit. En del butiker har försökt med utomhus-

försäljning både utanför butiken och på torget. Det finns också butiker som har börjat paketera färskvaror i olika "lådor" och erbjuder hemleverans av dessa, för att få dem sålda. Blomsterhandeln går mycket bra i dessa tider. Det är förstås en fin gest att skicka blommor när besök är uteslutna. Ett bud kan beställas på distans och levereras ju till dörren. Enligt handlarna vill vi även pigga upp oss själva med blommor, både till hemmet, trädgården och balkongen. Så den branschen blomstrar!

Välgörenhet: Facebook-grupper har bildats av frivilliga som samordnar hjälp till de utsatta och äldre som måste distansera sig socialt för att skydda sig mot smitta i största möjliga mån. Hjälpen kan bestå av att exempelvis handla mat. Många generösa och medkännande människor har engagerat sig i dessa grupper.

Bibliotek: Vissa bibliotek håller endast öppet under vissa tider, för att kunna låna ut böcker. Den som tillhör en riskgrupp kan dock av en del bibliotek få böcker hemskickade eller levererade till bibliotekets dörr. Andra lösningar är förlängda lånetider och flera lån per person, nu när många bör isolera sig.

Restauranger: Restaurangbranschen har upplevt rena dödsstöten då gästerna uteblivit och många restauranger befaras gå i konkurs. De som överlever krisen gör det tack vare dessa åtgärder: Företagare och banker stödker luncher till sina anställda och för att skänka till vårdpersonal, som ett tack för att de kämpar extra hårt nu. Givetvis används detta i företagets egen marknadsföring, men det är en god gärning som kan möjliggöra att våra lunchrestauranger finns kvar även efter denna period. Uteserveringar har fått öppna tidigare och utan avgifter, tack vare vettiga politiska beslut i dessa tider. Efter krav från myndigheterna, är det nu glesare mellan borden och ingen servering vid bardisk - detta har möjliggjort att restaurangerna har kunnat fortsätta hålla öppet. Restauranger som vanligen inte har catering som sin affärsidé har fått gå över till det, då gästerna har uteblivit även på kvällar och helger.

Hotell: Hotellen har varit väldigt hårt drabbade eftersom resandet stoppades i och med Covid-19. Hotellen har i princip stått tomma. Vissa hotell har därför nu förutom sänkta rumspriser, erbjudanden som att hyra ett rum dagtid till ett lågt pris, att nyttjas för arbete eller studier. Många arbetar nu hemifrån och saknar en lugn och ostörd plats. Win-win! Förutom det, finns det även hotell som erbjuder månadshyra av ett hotellrum till mycket överkomliga priser, något som säkert är välkommet i bostadsbristens Stockholm.

Wellness: I början stängde vissa gym, men efter ett par veckor hade de öppnat upp igen men med anpassningar för att minska smittspridning. Gruppträningar erbjuds nu utomhus i större utsträckning. Inne på gymmen är träning tillåten, med ett spritande före och efter träning. Enligt flera gym ska dock ombyte och dusch inte ske på gymmet, utan hemma. En del frisörer har börjat erbjuda hårklippning utanför salongen, alltså utomhus, till kunder som är i riskzonen och som är särskilt oroliga för att bli smittade. Frisörer bär idag munskydd, liksom nästan alla i vården och skönhetsbranschen.

Nöjen: Nöjesindustrin har liksom restaurangerna och hotellen fått sig en ordentlig smäll i och med avbokade evenemang då folksamlingar inte är tillåtna. Streamade live-konserter och live DJ-sessions erbjuds istället nu när klubbarna är stängda. Något att trösta sig med för den danssugna, tills klubbarna öppnar igen. Konserter, teater och andra framträdanden är såklart uppskattat av många som sitter hemma mycket nu. Högtider får just nu firas på ett annorlunda sätt. Inga stora sammankomster – högst 50 personer har varit rekommendationen från början. Men nu får familjer fira hemma på var-

sitt håll. Digitala hälsningar råder (t ex kungabarnens offentliga videohälsningar senast i påsk) till mor- och farföräldrar och vänner i riskzonen.

Studenten: Studentfirandet i år kommer att bli annorlunda, men behöver inte ställas in. Studenter kommer att få springa ut (men utan anhängare på gården och utan de klassiska studentflaken). En del skolor kommer att dela upp studenterna på olika vis så att inte alla springer ut samtidigt. Studentbaler ställs enligt uppgifter in, men får äga rum vid ett senare tillfälle.

Dejting: Dejting i Coronans tid är även det lite annorlunda. När vi uppmanas att hålla avstånd, inte ta i hand och inte kramas, blir det nog svårare att träffas? När många lokaler håller stängda, hur ska man träffa någon ny? Nätdejtingen växer och frodas i brist på annat i denna tid! Meddelanden, bilder och videosamtal är ju verkligen bättre än ingenting. Speciellt om alla ens stadgade vänner glatt meddelar att de även denna helg kommer att "stanna hemma, hålla avstånd"...

TEXT Cristina Keskitalo
ILLUSTRATIONER Shutterstock

Liftarens guide till studentlivet under corona

CORONA har påverkat allas liv. Det är en hemsk pandemi och vi beklagar alla förlorade liv. Livet fortsätter dock för många av oss. Ius-bäraren erbjuder därför en campus-under-corona-guide för dig som är trött på att sitta hemma och prata med växterna.

Med distansutbildning kommer vissa nya inslag i ens vardag. IT-krångel och pinsamma Zoom stunder när man glömmer att stänga av micken. För er som saknar att gå till gymmet kan jag tipsa om skatterättens författningssamling. Den funkade lika bra.

Vissa har säkert funnit nya intressen som odling eller bakning och är på väg att bli självförsörjande respektive Roy

Fares. Många saknar såklart sina vänner och har hittat på nya kreativa former för att umgås som Zoomfika, ZoomAW, eller Zoomöl som substitut för en vanlig tentaöl.

Det är trots allt lätt att känna sig ensam i dessa tider. Till er som saknar studentlivet och gemenskapen har jag goda nyheter. Vår fantastiska förening har klurat ut massvis med nya aktiviteter och sätt att hålla igång studentlivet på! Här kommer ett axplock.

Klubbmästeriet håller igång sina gruppchattar som vanligt och hittar ständigt på nya sätt att socialisera genom distansering. Zoom-häng hemma i de aktiva medlemmarnas egna soffor som en egen liten torsdagsspub och Netflix Partyn där de kollar på film tillsammans utan att fysiskt vara tillsammans är några. Hur mysigt låter inte det?

På underhållningsmästeriet händer också massa roligt. Bokcirkeln har träffar via Zoom, eller som de kallar det "bokfika". Det har även skapats en Spotifylista där alla aktiva tillsammans kan bilda "underhållningsmästeriets greatest hits". Aktiva har också möjlighet att sitta och spela instrument på huset eller göra något annat kreativt på adekvat avstånd såklart. Kommitténs ordförande Veronica Hedin tycker att det är viktigt att man fortsätter vara kreativ och skapa nu, särskilt för att inte enbart fastna i plugg och egna tankar.

I Idrottskommittén har man tagit steg mot en lika härlig men "tryggare" gemenskap då många förklarligt nog inte är supersugna på kontaktsport.

Innebandyn har exempelvis bytts ut mot badminton, vilket har varit väldigt uppskattat (kl 20–21, söndagar i Frescati-hallen). Idrottskommittén har dessutom tagit initiativ tillsammans med styrelsen för att engagera medlemmar på distans, exempelvis publiceras utmaningar på måndagar för att fysiskt aktivera medlemmarna.

Juridiska föreningen har även startat några nya sätt för er att engagera er via sina sociala medier som memetävlingar och träningsutmaningarna. Så håll utkik på Instagram och Facebook! Ni uppmuntras såklart också att komma med förslag på något ni tycker skulle vara kul att göra!

Slutligen vill vi på ius-bäraren välkomna alla som har lust att skriva så mycket eller så lite ni bara vill. Varför inte testa något nytt? Oavsett vad ni fattar tycke för så uppmanar jag er att, med risk för att låta klyschig, gå utanför er comfort zone, checka av något på bucketlistan och njuta av livet! Allt kommer att bli bra igen.

TEXT Martyna Lechowska
ILLUSTRATIONER Shutterstock

Varför styr inte ministern?

TILL FÖLJD AV CORONAKRISEN pratas det mycket om maktindelningen mellan politiker och ämbetsmän, och att Sverige inte har ministerstyre. Martyna Lechowska och David Munck försöker reda ut begreppen.

A**NDERS** Tegnell är namnet på allas läppar. Han har blivit symbol för Sveriges förvaltningsmodell, där myndigheter formellt är åtskilda från regeringen. "Jag kan tycka att vi epidemiologer har fått lite för stor makt", säger Tegnells föregångare Johan Giesecke (SvD 28 mars).

Förbudet mot "ministerstyre" är starkare här än i våra grannländer och finns inte alls i många andra länder. Detta, tillsammans med avsaknaden av en krislag under fredstid, bidrar till att märka ut den svenska hanteringen av Covid-19.

"Det är inte en minister som talar om för oss vad som gäller, det är en ämbetsman i ylletröja", beskriver journalisten och författaren Maciej Zaremba (DN 30 mars). Han betonar att nackdelen med denna ordning, som han ofta kritiserat, är bristen på ansvarsutkrävande: "Ministern kan alltid skylla på myndigheten, som sägs ha den egentliga makten, och myndigheten svarar att den bara har tillämpat lagen."

Å andra sidan motverkas korruption och klientelism. Det ska vara svårt för en svensk politiker att missbruka sin makt eller köpa sig röster. Därtill ser

Zaremba nya fördelar nu. "Anders Tegnell och hans kollegor kan ha fel, när de säger att det i dag vore kontraproduktivt att stänga grundskolor och gränser. Men i motsats till politiker har de inget att vinna... Får de fel blir de köhlade av opinionen, får de rätt kommer det heta att de bara gjorde sitt jobb... Mitt i eländet kan jag njuta av att leva i ett land som vet att vårda det bästa det har: Den ömsesidiga tilliten."

Från social distansering har vi kunnat följa en frodig debatt om förhållandet mellan politiker, experter och medborgare. Expressens ledarsida blev för en tid ovanligt pluralistisk. Susanna Birgersson (30 mars) njuter av "stillheten" och hoppas att experterna får stanna kvar i TV-rutan. "Varje kristdemokratisk Facebookuppdatering behöver inte bli en nyhetsartikel. Tänk om medierna fortsatte att vrida och vända på den statistik som visar de olika trenderna inom samhällsutvecklingen, och lät bli att blåsa upp varenda partisympatiundersökning eller förtroendemätning. Så mycket intressantare vår offentlighet skulle bli."

Birgerssons positiva vinkel liknar teorin om en "utmattad majoritet" som,

enligt USA-rapporten "Hidden tribes" (2018), har tröttnat på polarisering och på det oupphörliga käftandet i högsta möjliga tonläge. Hennes kollega Patrik Kronqvist (25 mars) kritiserar dock svenska byråkraters fokus på CE-märkningar och upphandlingsregler. "Räds-lan för att göra fel är större än viljan att göra rätt". Som exempel när Sverige ändå vågat ministerstyre ger han Estonia-katastrofen då Carl Bildt fick frågan om försvaret kunde räddningsflyga över Åland utan finskt klartecken. "Flyg, bara flyg. Det löser vi med finnarna i morgon, sa statsministern och tog på sig ansvaret", berättar Kronqvist men varnar nu för svensk självgodhet.

Är sådan självgodhet befogad? Att vara motpol till det totalitära Kina är kanske smickrande, men en lättköpt poäng. Mer belysande kan vi jämföra med våra grannländer, och besinna att de som dör inte kan begagna sig av fri- och rättigheter. I skrivande stund har Sverige 300 coronadödsfall per miljoner invånare, att jämföra med Danmark (87), Finland (46) och Norge (40). Bara ett nordeuropeiskt land, Storbritannien (443), har ett högre relativt dödstal. Dessa siffror är trubbiga och har ökat när detta läses. De döljer demografiska, geografiska, ekonomiska och administrativa skillnader. De utsäger inte hur den långsiktiga folkhälsan drabbas av nedstängning eller gynnas av flockimunitet. Likväl ger det vi vet idag, särskilt gällande de första veckornas policy

samt utvecklingen på äldreboenden, inte skäl för överdrivet svenskt flaggviftande.

Att vår policy försvaras med demokratiargument kan också ifrågasättas i ljuset av maktindelningen. Hur demokratiskt är det att låta en tjänsteman, istället för en folkvald politiker, staka ut Sveriges framtid i ett läge med svåra etiska prövningar? Har de avvägningar som gjorts varit transparenta? Tegnell jagar inte röster till något val, men finns det garantier mot att en statsepidemiolog har en egen agenda? Om inte, så vore det en sorts trygghet att veta var man har makthavarna och förstå vilka väljargrupper de försöker locka till sig.

Samtidigt måste frågan, om de svenska experterna haft rätt i sak, skiljas från frågan hur mycket mer konstitutionell makt de verkligen har jämfört med sina kollegor i andra länder, t.ex. norska Folkhelseinstituttets direktör Camilla Stoltenberg. Hon föreslog tidiga nedstängningar och Erna Solbergs regering fick en månads utökat mandat för detta klubbade i Stortinget. Tegnell har lika liten möjlighet som Camilla Stoltenberg att själv utfärda dekrét.

Förvaltnings självständighet gäller enligt 12 kap. 2 § regeringsformen när en myndighet "i ett särskilt fall ska besluta i ett ärende som rör myndighetsutövning mot en enskild" eller "som rör tillämpningen av lag". Detta träffar t.ex. beslut av Försäkringskassan och Migrationsverket, men sällan Folkhälsomyndigheten. Stefan Löfven hade kunnat köra över Tegnell inför riksdagen och söka majoritet för hårdare restriktioner.

Trots att myndigheter i Sverige är formellt fristående från departementen, är det regeringen som tillsätter och avsätter generaldirektören. Det leder ibland till kontroverser. Bland annat har hävdats om Dan Eliasson att han i egenskap av socialdemokratins gullgos-

Anders Tegnell

se valsat runt som högsta chef för i tur och ordning Migrationsverket, Försäkringskassan, Polisen och MSB. De två förstnämnda utnämningarna fick han dock av regeringen Reinfeldt.

Politisk makt är i alla demokratier balanserad mot experter och teknokrater. När dessa är statliga sitter de vanligtvis på departementen. Det illustreras målande i brittiska TV-serien "Javisst, herr minister" med den ständigt närvarande Sir Humphrey som på invanda sätt blockerar den folkvalde ministrarnas ambitioner. Donald Trump kan inte stoppa delstaters eller staders "lockdown". Han stödjer protester mot dessa genom tweets som "LIBERATE MINNESOTA!" och "LIBERATE MICHIGAN!".

Sittande politiker kan dock nyttja en kris för att cementera sin makt. Om vi förfasas av utvecklingen i Ungern eller Polen bör vi inte tro att Sverige är immun mot ett auktoritärt scenario. Vi kan få se ministrar som pekar med

hela handen, eller armen, i helt andra syften än räddningsaktioner. Alla förvaltningsmyndigheter, och domstolar, har därför ett ansvar att agera så omdömesgillt att det minskar ropen efter starka män. Får du privilegiet till en ofentlig anställning är det medborgarna och skattebetalarna du servar, inte dig själv. Vi har inte råd med byråkratiska klantigheter.

Tilliten till experterna, liksom till varandra, är i sig en värdefull tillgång. Den kan vara ett bättre medel än utökad regeringsmakt. Om detta visar sig gälla också för Sveriges hantering av coronakrisen kan endast framtiden utvisa.

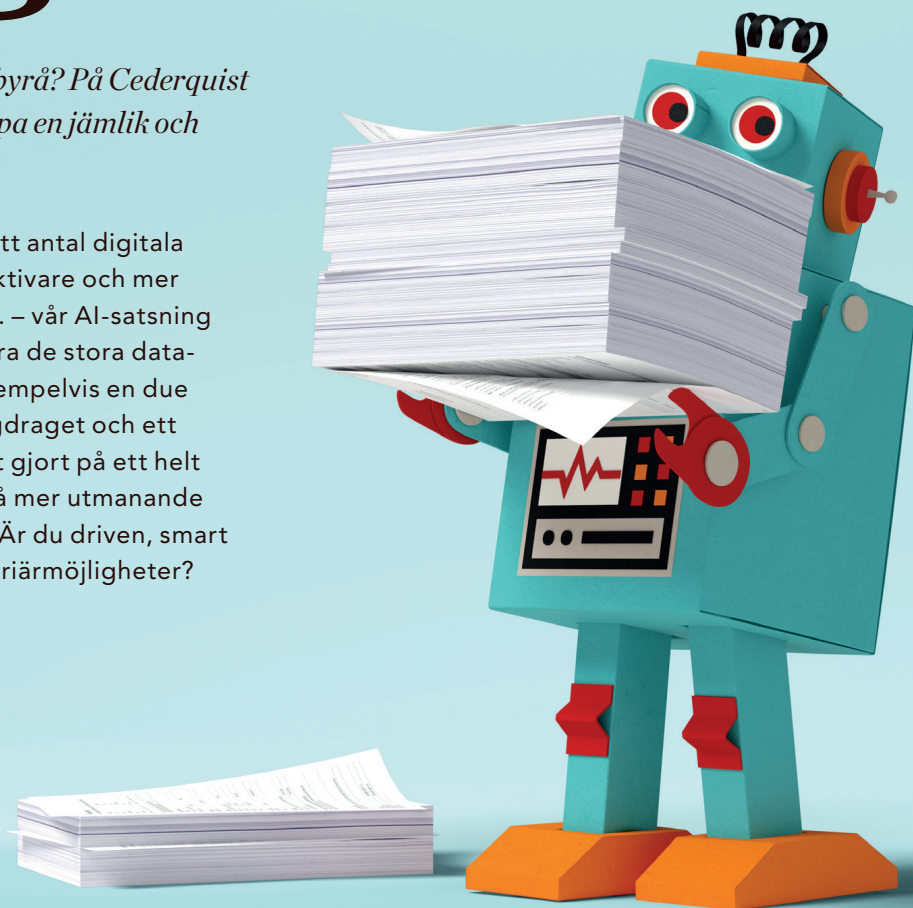
TEXT Martyna Lechowska & David Munck

FOTO Lena Katarina Johansson

Ta chansen att få en riktigt stel kollega.

Vill du arbeta på en modern advokatbyrå? På Cederquist arbetar vi värderingsstyrt för att skapa en jämlik och inspirerande arbetsplats.

Det senaste steget i vår utveckling är ett antal digitala verktyg som gör vårt arbete både effektivare och mer inspirerande. Ett exempel är B.E.N.G.T. – vår AI-satsning som hjälper till att hantera och analysera de stora datamängder som behöver hanteras vid exempelvis en due diligence. Det som tidigare var ett långdraget och ett ganska omständigt arbete blir plötsligt gjort på ett helt nytt sätt. Så att du kan lägga mer tid på mer utmanande och intressanta delar av advokatyrket. Är du driven, smart och nyfiken på Cederquist och våra karriärmöjligheter? Läs mer på cederquist.com/career

Myndighets-svenska

ALDRIG förr har allmänheten följt en myndighet under modern tid såsom vi följt Folkhälsomyndighetens dagliga presskonferenser de senaste månaderna. Med det kommer myndighetsutövning via förvaltningslagen in i våra hem på ett sätt som vi inte är vana vid sedan innan.

Det nya normalläget med social distansering och råd från myndigheter ger tyvärr utrymme för tolkning. Vilket syns ute i kroglivet i Stockholm. Det förbjuder ingenting men det saknar inte heller juridisk betydelse. Det är steget under lagstiftning, vilket många inte riktigt förstår.

Men vilka regler och råd gäller i rådande situation? Vilket lagrum? Grundlagen konstaterar att all offentlig makt går via folket. Folket väljer politiker som representerar dem i riksdagen, som sedan väljer regering. Riksdagen kan lagstifta via lag. När regeringen bestämmer sker det via förordningar, när myndigheter bestämmer är det föreskrifter.

De finns en utmärkt departementspromemoria, Myndigheternas föreskrifter (Ds. 1998:43) som används vid regelskrivning av myndigheter. Där framkommer det att; "I 1 § författningssamlingsförordningen definieras allmänna råd som sådana generella re-

kommendationer om tillämpningen av en författning som anger hur någon kan eller bör handla i ett visst hänseende." Myndigheter bestämmer helt enkelt hur den praktiska tolkningen av lagen skall gå till väga. De följer vissa formkrav och är auktoritär i sin utgivning, dessa är reglerna och så här efterlever ni dom. Dock är de inte bindande, vilket leder till osäkerhet och den fri tolkning, vilket uppstått i dagsläget. Folket vet inte vad som faktiskt gäller.

Covid-19 har och kommer ge en hel del förändringar i främst myndigheters myndighetsutövande. MSB, Skatteverket, Folkhälsomyndigheten m.m. berörs och har redan nu släppt upp vissa regler för att underlätta hur samhället fungerar och ska fungera bättre i denna pandemi. De kommer även med hög sannolikhet lagstiftas kring hur staten ska förbereda sig för liknande situationer i framtiden, pandemi, undantagstillstånd eller krig. Då vi sett hur behövliga 80-talets beredskapslager som avskaffats hade varit i dagsläget. De största lagstiftningsförändringarna hoppas jag ske inom det kommunala (lokala) ansvaret. Situationen och osäkerheten som följer ger även möjlighet för att mer makt ges till regeringen, vilket den svenska regeringen försökte få men misslyckades med under april

med hänvisning till Covid-19. Känslan för demokrati är stark i Sverige och den ökade maktillskjutningen till regeringen accepterades inte av riksdagen.

Det svåra för allmänheten är att tolka djungeln av begrepp, allmänna råd och rekommendationer. Föreskrifter och lagstiftning. Normer och praxis. Vad är det som faktiskt gäller? Myndighetssvenska är svårtolkad för den icke insatta. Vi tar det igen. När en myndighet "rekommenderar" något är det inte som när du tycker pizzerian på hörnet är bra. På myndighetssvenska är det: nu gör du så här, annars jävlar. Det enda hårdare de kan säga är genom lagstiftning. Och dit vill vi inte gå.

TEXT Harri Korhonen

Covid-19 i förhållande till grundläggande fri-och rättigheter och Juridicums praktiska arbete

IUSBÄRAREN HAR TRÄFFAT MÅRTEN SCHULTZ, professor i civilrätt vid Juridicum i Stockholms universitet. Mårten har tidigare under året skrivit i SvD om covid-19 i förhållande till grundläggande fri- och rättigheter. I denna intervju berättar han mer om det och dessutom om hur hans liv som professor påverkats av pandemin.

ARET är 2020, vårt samhälle och vår omvärld är mitt i en av de värsta kriserna i modern tid. Världshälsoorganisationen (WHO) tillkännagav att Covid-19 blivit en pandemi. Miljoner har blivit smittade och hundratusentals har dött världen runt. Vården gör sitt bästa för att hinna med och rädda liv. Världsledare vidtar olika lösningar för att minimera de negativa effekterna av viruset. Landgränser, pubar, butiker, restauranger m.m. stängs. I vissa länder tvingas människor i karantän. Men vad innebär dessa lösningar för grundläggande fri- och rättigheter idag och på långt sikt? Samt hur ser livet ut idag för professorerna i Juridicum till följd av Covid-19?

Det är en varm solig dag mitt i april. I vanliga fall skulle jag tagit mig till stan för att möta upp Mårten för en intervju. Men som allt annat i dessa tider är det viktigt med omställningar samt att följa Folkhälsomyndighetens allmänna råd i den mån man kan. Även Mårten försöker jobba hemifrån. Vi bestämmer oss att hålla intervjun via Zoom. Mårten verkar vara lite tankspridd och sätter inte på kameran. Men jag väljer att inte säga något och istället börjar intervjun

med Mårten om hans senaste omtalade artiklar angående Covid-19 i SvD: "Sverige värdesätter grundläggande friheter" och "Krisen skiljer robusta rättsstaten från svaga".

Mårten skriver att Sverige i pandemin står upp för grundläggande fri- och rättigheter mer än några andra jämförbara länder. Det är inte konstigt att även i kristider behöver beslutfattare och regeringar göra olika intresseavvägningar för att uppnå ett så bra resultat som möjligt. Det är många intressen som vägs mot varandra; ekonomiska, sociala, politiska och juridiska. Mårten menar att grundläggande fri- och rättigheter är ett ämnestema med gränser mellan juridik samt moralisk och politisk filosofi. Han menar att det handlar om hur mycket stater moraliskt värdesätter grundläggande fri- och rättigheter. Frågan om intresseavvägningar har med privata politiska uppfattningar att göra, menar han.

– Min juridiska men även privatmoraliska uppfattning är att grundläggande fri- och rättigheter bör beaktas och respekteras i möjligaste mån även i kris-tid, som nu i en pandemi.

– Samhället genomgår en kris. Olika

intressen behöver vägas mot varandra. Eftersom en pandemi är ett kollektivt problem behövs kollektiva åtgärder. Det innebär samtidigt att individuella fri- och rättigheter begränsas i vissa avseenden. Hur stora dessa inskränkningar behöver vara beror på hur vi som kollektiv agerar. Om Folkhälsomyndighetens rekommendation om att människor ska stanna hemma inte följs och det leder till en risk för att tusentals människor dör så kan det motivera ett allmänt utgångsförbud. Om det bara är några få som bryter mot rekommendationerna är en sådan massiv frihetsinskränkning mindre motiverad. Det är viktigt att konstatera det inte finns klara svar på någonting. Varje enskilt problem måste undersökas enskilt.

Som jurist och professor i juridik uppskattar Mårten regeringens arbete och menar att alla åtgärder har varit regelstyrda vilket är positivt. Däremot lyfter han upp en omdiskuterad fråga mellan regeringen och oppositionen vid förhandlingen om den tillfälliga maktförskjutningen från riksdagen till regeringen avseende smittskyddslagstiftningen.

– De åtgärder som har vidtagits av regeringen, såsom begränsningar av allmänna sammankomster, har föregåtts av en ingripande och pedagogisk analys av hur regelsystemet är uppbyggt. Statens kommunikation har varit väldigt juridiknördig. Det hade inte varit nödvändigt för regeringen att förklara hur normgivningsmakten kommer från regeringsformen ner till lagstiftningen när det gäller smittskyddslagstiftningen

FAKTA

Namn: Mårten Schultz

Ålder: 46

Yrke: Professor

Bor: Stockholm

Intresse/hobby: Jag är väldigt intresserad av parfym som inte luktar gott

Fun fact: Har blivit hotad med stämning av bodybuildinglegenden Tom Platz, känd för att ha världens största ben

men regeringen gör det ändå.

– När det gäller den särskilda bemyndigandelagen, som ger regeringen makten att göra saker som vanligtvis enbart riksdagen kan göra, fanns det olika uppfattningar bland partierna. Oppositionen ville ha en speciell regel om ersättning, som skulle användas för att kompensera de som drabbas om regeringen skulle använda sitt bemyndigande för att t.ex. stänga restauranger eller kaféer. Utan att uttrycka några par-

en ersättningsregel men i propositionen står det skrivet att om regeringen använder sig av bemyndigande så skall ersättningsfrågan tas upp i samband med det. Jag hoppas och tror att regeringen kommer att göra det.

– Det måste naturligtvis göras avvägningar även när det gäller eventuella ersättningar. Om smittspridningen ökar kraftigt och antalet smittade och döda ökar så har regeringen möjlighet att i praktiken stänga ner hela branscher,

tipolitiska åsikter så har jag sympati för ersättningstanken. Vanliga ersättningsregler kan inte (som det ser ut idag) användas för att ge den som drabbas av offentliga ingrepp ersättning för någonting av det som regeringen har gjort eller det som regeringen kan komma att göra med stöd av sitt tillfälliga bemyndigande. Varken Europakonventionens, regeringsformens eller den allmänna skadeståndsrättens reglering träffar denna situation. Staten har alltså inte ett skadeståndsansvar mot de butiker och barer som kan tvingas stänga enligt det nuvarande regelsystemet. Diskussionen slutade med en kompromiss. Bemyndigandelagen innehåller ing-

t.ex. restauranger eller gym. Om staten vidtar sådana långtgående åtgärder och ersättning ska utgå till alla som drabbas kan påfrestningarna på de allmänna finanserna bli väldigt stort. Det finns begränsat med pengar även i statskassan och statsfinansiella överväganden måste naturligtvis göras i en sådan situation.

Beslutfattare världen över gör allt i sin makt för att hitta olika lösningar som kan bidra till att minimera de negativa effekterna av Covid-19. Det innebär att stängda landgränser gör att resor begränsas. I vissa länder har människors rörlighet begränsats kraftigt medan i Sverige har regeringen valt en annan approach. Mårten spanar och lite spekulativt utan forskning menar att dessa begränsningar kan ge konsekvenser för grundläggande fri- och rättigheter:

– Jag tror att på global och internationell nivå kommer Covid-19 innebära en långsiktig utmaning för mänskliga fri- och rättigheter. Det finns ett uttryck som säger att "man ska aldrig låta en bra kris förbli outnyttjad". Vi har redan sett stater som använt sig av pandemin för att begränsa olika typer av grundläggande fri- och rättigheter. Ju fler sådana exempel vi får på nationell nivå desto större risk att det folkrättsliga regelverket påverkas. Jag tror inte att den nuvarande pandemin är slutet på Europakonventionen eller FN-konventionen men vi får väl se vilka effekterna blir. Om man ska vara lite dyster så finns det en risk för att situationen leder till ökad protektionism, ökad nationalism och mindre utbyte mellan människor.

– Sverige har ju ändå vinnlagt sig om att vara återhållsam med inskränkningar av grundläggande fri- och rättigheter. Man har inte gjort mer än vad som varit absolut nödvändigt, men det betyder inte att mer långtgående åtgärder inte kan behövas framöver. Vi får se om regeringen använder sig av den makten riksdagen har gett genom

bemyndigandelagen och i så fall till vad. De åtgärder som hittills har vidtagits har enligt min bedömning varit fullt förenliga med de krav som rättighetsregler i regeringsformen, Europakonventionen eller EU-stadgan ställer upp. Om regeringen skulle välja att stänga ner vissa branscher för att förhindra smittspridning är även det förenligt med de undantag som finns i rättighetslagstiftningarna.

På Juridicum råder en stor omställning. Undervisningar sker numera via Zoom. Även forskningsutskottet står inför utmaningar för att anta in nya doktorander. Det förekommer både svårigheter och lättnader. Vi kommer lära oss mycket av dessa tider, menar Mårten.

– Jag ska ha min första stora föreläsning via Zoom snart och funderar fortfarande på hur detta kommer funka. Att undervisning sker digitalt verkar funka ganska bra överlag. Även andra uppgifter som vi har på fakulteten påverkas. I forskningsutskottet, som jag sitter i, håller vi på att anta nya doktorander och även processen är numera digital. Omställningen är inte okomplicerad. Men överlag fungerar saker och ting bra.

– En svårighet i undervisningssammanhang är att vi behöver översätta olika krav som ställs upp under utbildningen, såsom obligatoriska moment, utifrån de nya förutsättningarna. Det här påverkar vardagen för studenter och lärare.

– Vi vill att undervisningen ska bli så bra som möjligt trots att den numera sker över internet samtidigt som vi ska försöka uppfylla regeringsformens krav på likabehandling av olika generationer av juriststudenter. Det ska inte vara lättare eller svårare att gå igenom sina juridiska studier med visst betyg nu jämfört med för två år sedan eller två år framåt i tiden. Studenter ska dela samma arbetsmarknad oavsett om Covid-19 dök upp under studierna eller inte. Utmaningen är att försöka förändra så lite som möjligt så att situationen inte påverkar utbildningen eller examinationen mer än det måste.

En annan sak som Mårten har funderat på är studenters psykiska hälsa. Han menar att många juridikstuderande redan har haft det psykiskt tufft innan Covid-19 och att till följd av viruset kan de som redan mår psykiskt dåligt må ännu sämre, men också att studenter som mått bra innan Covid-19 kan påverkas negativt av krissituationen.

– En sak jag funderat på är att det finns många juridikstuderande som har det psykiskt svårt och tufft, hur den här omställningen påverkar de upplever att de drabbas av psykisk ohälsa. Mitt tips är ta den hjälp som finns och kontakta era kursföreläsare i första hand. Vi har inte allmänt arbetsmiljöansvar som kursföreläsare för våra elever men vi månar ändå om att människor inte ska må dåligt under och efter utbildningen.

Mårten har svarat på alla våra frågor och det är dags att tacka samt avsluta intervjun. Innan dess jag frågar Mårten om han kan sätta på kameran för att vi ska ta foto på honom och lägga upp det på våra sociala medier. Mårten frågar förvånande; ”har jag inte haft kameran på under hela intervjun? Åh sorry trodde att ni kunde se mig eftersom jag kunde se er”. Vi brister ut i skratt. Men som allt annat i dessa tider, lär vi oss ganska mycket nytt och tålamod är en bra vän att ha med under resans gång.

TEXT Firel Danho

FOTO Severus Tenenbaum

Livet i Coronans tid

NÄR Coronan tog sitt grepp om livet förändrades livet för oss studenter på många sätt. Universitetet och biblioteket är stängt. All undervisning sker på distans. Vi förväntas klara studierna ändå.

Det är en utmaning att studera och arbeta på distans. Det kräver både ro i hemmet och disciplin. Att utföra grupppuppgifter eller arbete och endast kommunicera med basgruppen eller kollegor digitalt är verkligen inte optimalt. När tekniken inte fungerar kan det skapa ytterligare stress. Det finns fördelar förstås, det är skönt och tidssparande att slippa stressa iväg tidigt på morgonen och att slippa resor med allmänna kommunikationer. Att ha sitt eget favorit-kaffe nära till hands och att plugga i sin egen mysiga soffa, eller i solen på uteplatsen, är såklart bekvämt. Men väger det upp mot den intellektuella stimulansen man kan känna på ett seminarium på universitetet? Väger det upp mot den trevliga fikastunden med kollegorna, den peppande klappen på axeln eller det förlösande skrattet på lunchen?

Själv har jag alltid tänkt att det vore skönt att kunna få välja... att kunna jobba hemifrån om man vill. Men nu vet jag att jag inte skulle vilja göra det på heltid. Mötet med kollegor och studenter betyder så mycket mer än jag trodde. Diskussionerna. Att få den där lilla bekräftelsen på att man behövs och räknas. Att någon ser ens nya tröja. En kombination vore nog det optimala. Tänk, att kunna få jobba effektivt i en egen lugn vrå några dagar i veckan. För att sedan kunna ha möten och brainstorma och få den viktiga sociala kontakten ett par dagar i veckan. Det vore något, det!

Den sociala kontakten, ja. Själv har jag alltid sett mig som mer introvert än extrovert. För att jag alltid har tyckt att det är givande och viktigt med egentid. Tid för vila, tystnad,

reflektion, ett lugnare tempo... Nu vet jag att jag är lika mycket extrovert. Balans är viktigt. Att få lite av bådaderna, både egentid och social samvaro. Under denna tid har många av oss saknat det sociala livet - ofrivilligt. Nära två månader av inga sociala kontakter ”live” (förutom den närmaste familjen) ger perspektiv. Vilka fattas mig? Vem inspirerar mig? Vem ger mig den där lilla gnistan av energi som jag behöver?

Jag känner mig mitt i allt detta trots allt tacksam. Tacksamhet över möjligheten att kunna studera och arbeta, trots allt. Tacksamhet över att kunna hålla kontakten med andra, tack vare tekniken. Tacksamhet över att det mesta i samhället fortfarande fungerar. Tacksamhet över att våren har kommit och att sommaren nästan är här, vilket kommer att underlätta umgänge och träning utomhus och... få livet att kännas lättare och mer underbart på alla sätt och vis!

TEXT Cristina Keskitalo

ILLUSTRATION Shutterstock

“Vi ser digitaliseringen som en möjlighet att få göra mer av det vi tycker mest om på ett nytt sätt – vilket är att hjälpa våra kunder”

JOHANNES FÄRJE är Head of Digital Services and Innovation på Cederquist och ansvarar för byråns knowledge management- och digitaliseringsarbete. Han driver projekt för att effektivisera och modernisera Cederquists tjänster och erbjudande så att både kunder och anställda ska kunna dra nytta av bättre verktyg och arbetssätt i framtiden.

Kan du berätta om dig själv och din roll på Cederquist?

Jag började på Cederquist 2011 och arbetade då som biträdande jurist. Idag är jag Head of Digital Services and Innovation, vilket innebär att jag ansvarar för det interna knowledge management-arbetet med bl. a. mallar, databaser och bibliotek och är ansvarig för digitaliseringen på Cederquist. Detta innebär att jag driver interna såväl som externa projekt där jag utvecklar våra tjänster och processer till att bli mer digitala. Jag arbetar även med att utveckla vårt erbjudande till kunderna så att de får tillgång till digitala lösningar för deras specifika problem.

Cederquist har länge arbetat med digitalisering och AI, vad har gjorts hittills?

Vi var bland de första byråerna i världen

som började använda AI och har idag flera olika AI-projekt som vi utvärderar och testat. Förutom AI har vi även jobbat aktivt för att driva på användandet av elektroniska signaturer genom diskussioner med svenska myndigheter men också genom att utbilda våra kunder. I tillägg till det har vi idag ett digitalt produkterbjudande som vi kan erbjuda våra kärnkunder.

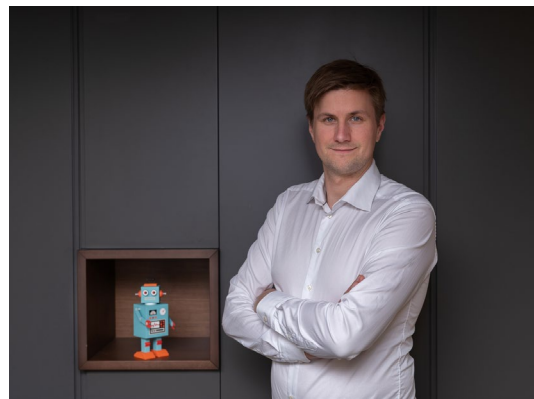
”Förhoppningen är att både våra kunder och våra anställda ska kunna dra nytta av bättre verktyg och arbetssätt i framtiden”

Vad fokuserar ni på just nu?

Just nu fokuserar vi på våra interna processer och hur vi uppfattas i vårt bemötande med kunder samt nyanställda. Vi försöker förbättra dessa processer med digitala verktyg och har även börjat gå djupare in i arbetet med att få nytta av AI i hela vår verksamhet, samt mera konkreta arbeten med lokala regelverk för digitala signaturer.

Hur ska Cederquist jobba med digitalisering framöver?

Cederquist kommer fortsätta driva på digitaliseringen i samhället och för våra kunder genom att vara bästa legala partner på den svenska marknaden. Detta innebär att vi fortsätter att effektivisera och modernisera våra tjänster och vårt erbjudande. Förhoppningen är att både våra kunder och våra anställda ska kunna dra nytta av bättre verktyg och arbetssätt i framtiden.

Johannes Färje

Hur påverkar digitaliseringen advokatrollen?

Det gör den mycket roligare och mer spännande! Vi ser digitaliseringen som en möjlighet att få göra mer av det vi tycker mest om på ett nytt sätt – vilket är att hjälpa våra kunder.

På vilket sätt är Cederquist en modern advokatbyrå?

Cederquist präglas av en entreprenörssanda som omfamnar förändring. Genom att uppmuntra och skapa förutsättningar för alla anställda att påverka sin vardag genom att skaffa teknik eller förändra faktiska arbetssätt så att organisationen kan fortsätta leverera på en hög nivå.

TEXT Cederquist
FOTO Hans Alm

Roman om pesten nyupptäckt av pandemin

ALBERT Camus fick Nobels litteraturpris 1957. Han var då en profil i Paris intellektuella liv, särskilt inom den del av vänstern som hade moralisk resning att stå emot diktaturens locktoner. Hans uppväxt i det koloniala Algeriet präglar hans författarskap, inte minst *Pesten*.

Camus skildrar en fiktiv epidemi på 1940-talet i Algeriets näst största stad Oran. Medan hans samtid intolkade en allegori över nazismen, har boken sextio år efter hans död blivit het på nytt till följd av Covid-19.

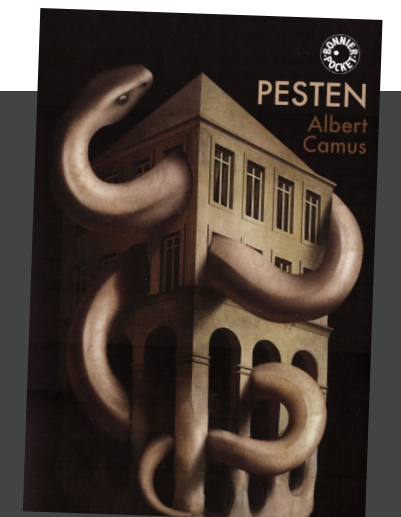
Och visst är igenkänningsfaktorn hög. Vi var oförberedda, moderniteten möter livets bräcklighet, anställda permitteras, ”dödsstöt åt turismen”. Events och ceremonier blir inte som förut men vardagsintryck som ”himlens färger och jordens ångor” kan upplevas intensivare. Sjukvårdens heroism och etiska dilemman, brutna försörjningskedjor, kurvor, prognoser och jakt på botemedel. Fladdermöss! Livet i karantän föder både visioner och skräck för vad man ska göra när detta är över.

Ändå finner jag boken delvis över-skattad. Karaktärerna är europeiska män som alla har en livshistoria, en filosofi och ett kall, men de är inte särskilt levande gestaltade. Berättarrösten förlorar sig ibland i krångliga longörer. Vi-

dare är det stötande att ett epos över en algerisk storstad klumpas ihop ”araberna” i denna benämning utan att någon individ framträder. Och medan nutida feministiska mått som Bechdeltestet inte bör tvingas på äldre litteratur, är det ganska ovanligt med en 1900-talsroman där kvinnor knappt talar eller agerar alls. Här finns inte ens en hemmafru vars uppoffringar för familjen i kristid ger läsaren en chans till inlevelse med henne.

Med allt detta sagt är det scener som talar till oss. En gäller journalisten Rambert som är i Oran för att rapportera om arabernas livsvillkor. När staden avspärras vill han hem till tjejen i Paris och försöker köpa sig ut med fotbollsspelaren Gonzalès som mellanman. De pratar sport på en krog och arrangerar ett möte vid katedralen. Rambert hör ”dämpad psalmsång” men smugglarna dyker inte upp, en bagatell Gonzalès liknar vid alla ”inkast och passningar man måste räkna med, innan man gör ett mål”. Före nästa flyktförsök lär Rambert känna Tarrou, som liksom han stred mot Franco i spanska inbördeskriget och som nu värvar frivilliga till sanitetsgrupperna. Rambert, som börjat gilla staden och dess folk, ansluter sig.

Denna mänskliga samhörighet, utifrån omständigheter vi inte har valt,

Albert Camus

Pesten

Översättning: Elsa Thulin
Bonniers 1948

är en bärande idé hos Camus. Den uttrycks också när doktor Rieux och pater Paneloux ser ett smittat barns döds-kamp. Pojken, som är son till domaren i staden, ”stod i alla fall emot länge” men han dör. Läkaren kan inte tillbe en gud som låter detta ske. Prästen talar om nåd och läkaren svarar:

–Det är den jag inte äger, det vet jag. Men jag vill inte dryfta den saken med er. Vi arbetar gemensamt för något som förenar oss bortom alla händelser och böner. Det är det enda som betyder något.

Han vet att vi alla till sist förlorar kampen mot döden, men den är ändå värd att föra. Detta kan Camus förmedla till vår tid.

TEXT David Munck
BILD Bonniers pocketutgåva 2015

Which patients to save in the coronavirus crisis?

an analysis from a legal-philosophical view

THIS essay pursues to analyze- from the philosophy and the law- the two famous positions on which COVID 19 patients should receive medical care and ventilators, as these are limited and scarce resources. Most people are inclined to the criterion of *life expectancy*: to give respirators to those who have more chances of surviving or living longer (healthy people, children and young people will have preference over the sick and elderly). Some others propose assigning a neutral criterion such as the *order of arrival* for the allocation of this limited resource. What philosophy is behind these positions that aim to be part of our public policies and laws?

The cases of coronavirus worldwide are only increasing but there is no cure yet. The demand for respirators grows as well as the infected ones. This has led to

many hospitals having to decide which patients to save, whom to give respirators and the appropriate medical care. It leads to a major ethical and legal conflict. We are always told in law school that the rights of all people are worth the same as well as their lives. However, the global crisis not only makes us rethink that, but we also have to choose in practice the lives of who to save.

The criterion of life expectancy:

This criterion is perfectly explained from utilitarianism, a philosophical position created by Jeremy Bentham and later developed by John Stuart Mill. It involves making moral decisions based on guaranteeing the happiness of the majority even if it implicates the instrumentalization of individuals neglecting their fundamental rights.

Reckoning in terms of this philo-

sophical approach, if there are not enough respirators and medical care, some must sacrifice themselves for the common interest. And those some must be the ones that by their absence produce less harm in comparison to the others. It will generate more social happiness to let the “weakest” (sickest or oldest) die by covid-19 than to let the “strongest” die because they would be more useful for the whole population. On the other hand, giving respirators to the weak ones would not only kill the strong ones, but the weak ones could eventually die of another cause or not survive the corona virus despite medical help. Therefore, choosing the strongest would ensure less world mortality.

These ideas of the sum of costs and benefits that deduce an instrumentalization of the human being, and that do not take into account the rights of the

“sacrificed”, represent utilitarianism. As Michael Sandel points out, utilitarian morality consists of focusing on the consequences of an act, if the benefits overshadow the costs¹.

Consequently, those who hold this criterion are purely utilitarian? Is utilitarianism as bad as it has always been hinted at?

The order of arrival criterion:

This criterion supposes in this situation of shortages to give respirators to whoever comes first to ask for them ignoring their age, illnesses and other issues. It is presented as a neutral criterion because it abandones to chance the decision of who to save. It assumes that this is how human rights are being respected, treating everyone with equality and dignity. It is precisely the human rights argument, the one that was a great objection to utilitarianism, as Sandel

points out¹. Following Immanuel Kant's theory, this is explained because all human beings have dignity (which in turn would come from our reason): they can not be instrumentalized no matter in which situation. In that sense, this would be a classical liberal conception.

Nevertheless, is this criterion the one that truly respects fundamental rights?

Is this the best solution? Utilitarianism, its counterpart, instrumentalizes the human being, so any solution that comes from it must be wrong, right? Can we conceive that this Kantian approach, that highly focuses on human rights and dignity as a fundamental principles, forgets some things?. Perhaps it understands the matter so rigidly that it actually does not protect human rights in all situations. Perhaps the criterion of order of arrival is as extreme as the Kantian categorical imperative of not to tell lies in

any situation (imagine that an assassin asks you where is your relative).

The utilitarianism so often criticized and ridiculed is perhaps not so bad. Tradicional and pure utilitarianism does not consider individual dignity, it is all about maths. However if in order to defend the option of life expectancy we really consider dignity and weigh rights, we would not be utilitarian or at least not in the purest sense. The purpose of this article has been to open a debate on the options that are posed in today's world regarding which lives to save by the coronavirus, trying to keep an open mind because things are not totally black or white but gray.

TEXT Fiorella Heydi Camizan Torres
FOTO Shutterstock

”Vi är vana vid polisens agerande, vadå sådana som oss blir ju alltid stoppade.”

”POLISEN radade upp mig och mina vänner i centrum när vi var på väg hem. De bestämde sig för att kroppsvisitera varenda en av oss. När vi frågade varför bad de oss att vara tysta.”

Att arbeta med frågor som rör demokrati, rättigheter och skyldigheter har länge varit något vi båda brunnit för. Vi valde att studera juridik för att tillgängliggöra verktygen och kunskapen som behövs för att förstå lagen. Det finns ett behov att demokratisera tillgång till rätt information till samtliga medborgare. Ett mål som nyligen har uppmärksamats på sociala medier har varit ett fall där en tonåring blev misshandlad av en polis. Under händelseförloppet stängde polismannen av sin kamera, men händelsen fångades upp genom övervakningskameran som fanns i vaktlokalen. I förevarande fall kunde polismannen dömas. Övervåld av polis är vanligt förekommande för ungdomar från förorten, däremot får inte alla ett rättsligt avslut.

I början av mars höll vi en föreläsning: ”Vad får polisen göra? - Rättigheter och skyldigheter” på en fritidsgård. Anledningen till att vi höll en föreläsning berodde på att vi ständigt från olika håll fick höra om polisens agerande i förorten. Yerusaliem arbetar för närvarande på Rissnes fritidsgård där ämnet är högaktuellt. Många ungdomar blir ständigt kroppsvisiterade av polisen utan någon skäligen misstanke.

De upplever helt enkelt att det sker en rasprofilering från polisens sida på

grund av att de är icke-vita. «Vi är vana vid polisens agerande, vadå sådana som oss blir ju alltid stoppade.»

Nyet har även hört ett flertal historier från människor som undrat hur gällande rätt egentligen ser ut. Detta resulterade till en diskussion om polisens tillvägagångssätt under tiden vi läste kursen processrätt, och fick lära oss en hel del om gällande rätt. Där och då bestämde vi oss för att hålla en föreläsning kring polisens befogenhet. Den information vi fick ta del av under kursens gång skulle vi föra vidare till Rissnes fritidsgård.

Under föreläsningens gång förklarades och diskuterades allmänna principer som legalitets-, likhets- och proportionalitetsprincipen. Utöver allmänna principer som polisen har att förhålla sig till förklarade vi när en kroppsvisitering, kroppsbesiktning och uppvisning av ID får ske. Dessutom togs konkreta tips upp om vilka frågor man ska ställa när man blir stoppad av en polis, och hur man bör agera i en sådan situation.

Föreläsningen bemöttes med positivitet, engagemang och en stor vilja av att lära sig mer om sina rättigheter och skyldigheter gentemot polisen. Publiken bestod av ett trettiototal unga-vuxna

Yerusaliem Tesfay & Nyet Zekarias

mellan 14–18 år. Tankar och frågeställningar som togs upp från åhörarna rörde anmälan av polismän som de ställde sig kritiska mot. Många känner ett missnöje av att till exempel inte kunna anmäla en kroppsvisitering som inte skett på laglig grund. Att få upprättelse genom att vända sig till JO upplever många ungdomar som en omöjlig väg.

Trots ungdomarnas frustration lämnade detta ett avtryck hos oss om att föreläsningar av dessa slag behövs för att stärka ungdomarnas kunskap om vilka rättigheter och skyldigheter de har. Av den anledningen kommer vi göra vårt yttersta för att fortsätta informera ungdomar om polisens laga befogenhet.

TEXT Yerusaliem Tesfay & Nyet Zekarias

FOTO Isabel Tesfazion

Juridisk engelska – inte bara i teorin

”NSLAG av juridisk engelska på juristprogrammen kritiserar ofta för att vara mager. Därför erbjuder föreningen ELSA sina medlemmar en Legal English kurs. Christopher Stenberg, Vice President for Academic Activities, berättar för iusbäraren om kursen.

The European Law Students’ Association (ELSA) är en internationell paraplyorganisation med 55 medlemsländer. ELSA Sverige är den svenska moderföreningen som representeras av mindre föreningar på alla juristprogram i Sverige och även vid Linköpings universitet, som har ett affärsjuridiskt program. Christopher Stenberg studerar sin åttonde termin vid juristprogrammet i Uppsala och har varit engagerad i ELSA i över två år. Idag är han styrelseledamot för ELSA Sverige. Han arbetar framförallt med akademiska aspekter, såsom att anordna Legal English kursen, men också rättsgångstävlingar och uppsatstävlingar.

Christopher Stenberg

– Det som tilltalar våra medlemmar till ELSA är den internationella aspekten. Många är intresserade av ett internationellt nätverk och det är något som ELSA kan erbjuda eftersom vi gör det möjligt att komma i kontakt med studenter från andra länder. Därför är det ganska naturligt att vi har sett en efterfrågan på kurser i juridisk engelska bland våra medlemmar.

Idén med Legal English är att tillhandahålla en kurs som syftar till att utveckla ELSA:s medlemmars kunskaper i juridisk engelska. Kursen tillhandahålls under vårterminen och lokalt vid universiteten. Christopher menar att syftet med kursen är att ge medlemmarna en grundläggande förståelse för hur juridisk engelska skrivs och pratas.

– Jag vet själv som student att man ofta tycker att vi borde ha mer juridisk engelska men sen när man väl får det känner man sig ofta missnöjd med att behöva läsa igenom en tjock engelsk bok. Däremot är det väldigt nyttigt och Legal English är ett svar på att programmen inte tillhandahåller juridisk engelska i den grad som efterfrågas.

Christopher berättar att ELSA har fått bra respons från både studenter som deltagit i kursen och potentiella arbetsgivare, som är imponerade över föreningens insats. Det viktigaste, menar Christopher, är att

kursen ska vara lärarrik och interaktiv.

– Vi är medvetna om att detta är en kurs som omfattas av fyra till fem seminarietillfällen och att vi därför inte kan certifiera medlemmarna till en hög grad, utan vi fokuserar mest på att lära studenterna hur man formulerar sig korrekt i exempelvis ett mail, sådana kunskaper som kan vara bra att ha i arbetslivet.

– Vi arbetar också kontinuerligt med att kursen ska vara meriterande för studenterna och vi tror att om vi marknadsför kursen under samma namn kommer den att dyka upp i allt fler CV:n, vilket leder till att det blir en merit.

Att engagera sig i ELSA generellt är meriterande menar Christopher. Det visar på att man klarar av att balansera annat i livet än studier och att man har intressen. Dessutom är ELSA en stor förening som finns världen över, han berättar att när han själv suttit i arbetsintervjuer har ELSA fungerat som en ice-breaker och är något som lätt sticker ut i CV:et.

– Det visar på att man har ett intresse, ett driv och en vilja att lära sig.

TEXT Sara Passandideh
FOTO Privat

Förbättringen som blev en försämring?

Omstridd ändring av notarieantagningen

RESULTATET AV DOMSTOLSVERKETS utredning av en förändrad antagning av notaries för tingsmeritering har minst sagt väckt debatt bland juriststudenter. Iusbäraren har tittat närmre på reformen och den efterföljande debatten.

DET som skulle bli en efterlängtat förändring av antagnings-systemet för tingsnotaries har mötts med hård kritik av landets juriststudenter. Debattartiklar har skrivits, och en namninsamling har startats för att markera missnöje mot Domstolsverkets reform.

Reformen för en förändrad notarieantagning påbörjades i augusti 2018. Ett uttalat syfte var bl.a. att modernisera rekryteringsprocessen. Förslaget skickades ut på remiss till ett antal instanser. Nu har beslut i frågan tagits, och de nya antagningsreglerna träder ikraft i samband med den första antagningsomgången i mars/april 2021.

En förändring mot tidigare system är att tillgodoräkandet av akademiska studier inom andra ämnen än juridik tas bort. Tidigare kunde en student få extra meritpoäng för studier inom exempelvis ekonomi och kriminologi. Detta innebär att studenter som läst dubbelt under några år, i syfte att förbättra sina möjligheter att bli antagen som notarie, kommer gå miste om de

eftersträfvade poängen.

Även möjligheten att tillgodoräkna sig poäng från arbetslivserfarenhet som tillhör en annan grupp än "kvalificerat juridiskt arbete" tas bort. Efter förändringen är det endast upp till två års arbete med klar juridisk inriktning som kommer att ge meritpoäng. I praktiken innebär detta att arbetslivserfarenhet inom andra sektorer än kvalificerat arbete på exempelvis advokatbyråer inte kommer ge meritpoäng. Konsekvensen av denna ändring blir att studenterna antingen måste konkurrera om jobb på advokatbyråer under utbildningen, alternativt att behöva jobba två år efter utbildningen för att ha en chans att bli antagen med extra meritpoäng.

En annan omdebatterad aspekt är frågan om lämplighetstester vid rekryteringen. Domstolsverket beslutade efter den avslutade utredningen att inte införa några rekryteringstester som urvalskriterium, trots att detta var en del av den föreslagna reformen. Förslaget innebär att sökanden skulle genomföra dels ett test som mäter personlighet och

ett som mäter kapacitet eller generell begåvning. Detta skulle enligt Domstolsverket ha inneburit en möjlighet att ta hänsyn till social kompetens vid ansökan. Detta förslag genomfördes inte, med hänsyn till bristande resurser.

Det är alltså dessa reformer som skapat debatt bland juriststudenterna. I en debattartikel publicerad i Dagens Juridik av Juris studerandes riksdagsorganisation (JURO), uppmanar organisationen Domstolsverket att stoppa genomförandet av det nya antagnings-systemet för notaries. Budskapet är tydligt och kritiken är skarp. Åsikter som lyfts fram är att förändringen kommer bidra till en ökad betygshets och leda till mer stress hos redan pressande studenter. Att genomförandet kommer skapa en ännu högre konkurrens om platserna, och att det var fel att inte genomföra förslaget om att införa rekryteringstest.

På samma spår har Feministiska Juriststudenter (FEMJUR) från landets samtliga studieorter gått samman och publicerat en debattartikel i Dagens Juridik. Även denna är starkt kritisk mot Domstolsverkets förändringar. Istället för att lyssna på studenternas larm om betygshetsen, så har vikten av att ha toppbetyg för att bli antagen som tingsnotarie ökat ännu mer. FEMJUR framför att studenterna känner sig trötta av att bli inte tagna på allvar, och ber Domstolsverket att göra om och göra rätt.

Frågan har även debatterats i juristprogrammets facebookgrupper, där många studenter tycks ställa sig frågande till Domstolsverkets reform. En juriststudent som tog tag i missnöjet som uttryckts bland studenterna var Sara Jansson från SU, juriststudent på termin sex. Sara berättar att hon såg på olika sidor för juriststudenter att missnöjet mot de nya antagningsreglerna var stort, och att hon därför bestämde sig för att starta protesten. I skrivande stund har protesten strax över 1500 underskrifter.

– Jag kände personligen att Domstolsverket svikit sina löften och visioner om ett antagningssystem som minskar den enorma betygshetsen och pressen som juriststudenter runt om i landet plågas av. Jag ville vara en röst som sa ifrån. Om man inte säger ifrån i ett sånt här läge kan man heller inte vänta sig en förändring.

Sara berättar att kampanjen är en sammanställning av åsikter från många olika studenter från flera universitet och lärosäten runt om i Sverige.

– Jag drog igång initiativet och kompletterade sedan informationssidan men argument och åsikter från många olika studenter för att på så vis komma med en bred kritik som speglar många röster. Det här är inte min protest, det är alla de mer än 1500 juriststudenter och övriga som skrivit under. Jag ville

erbjuda en plattform för studenter att göra sina röster hörda samtidigt som jag uttryckte mitt eget missnöje mot Domstolsverket nya antagningsregler för notarietjänstgöring.

I uppropet tas det upp att det nya förslaget leder till att vägarna till en notarietjänst blir färre istället för fler. Genom att ta bort tidigare akademiska meriter som grund för meritpoäng, ökar trycket på examensbetygen som urvalskriterium. Detta innebär att juriststudenterna kommer pressa sig ännu mer för högre betyg, vilket kommer utmana deras psykiska hälsa. Det innebär även att studenter som läst dubbelt i syfte att få extra meritpoäng inte kommer hinna söka innan förändringen genomförs.

Faktumet att förslaget innebär att endast kvalificerat juridiskt arbete tas med vid valideringen kritiserar även av uppropet. Detta kommer leda till att fler kommer känna sig manade att jobba i större utsträckning under utbildningen, vilket tar tid från utbildningen som ska skötas på heltid. Sara betonar att Domstolsverket borde lyssna på studenterna och revidera förslaget.

– Jag hoppas att de lyssnar. För vi juriststudenter är deras framtida rekryteringsbas, och om de väljer att bortse från så många missnöje kommer det i framtiden slå mot myndigheten själv på bekostnad av studenternas psykiska hälsa.

Ett genomgående tema i den kritik som väckts mot förändringarna är att studenterna känner sig förbisedda och inte tagna på allvar. Domstolsverket uppgav i sin utredning att förändringarna av antagningssystemet skulle leda till att betygshetsen på juristprogrammet skulle minska, då examensbetyget skulle tillmätas mindre vikt. Tanken med förändringarna var således mycket god, men de syften som uppgavs i utredningen kan inte anses ha uppfyllts när konsekvensen av förändringarna får en direkt motsatt effekt då betygens betydelse kommer spela en ännu större roll vid framtida antagningar.

Mellan raderna i kritiken som rikats mot reformen kan det även utläsas ett missnöje som sträcker sig bortom notarieantagningen. Ett missnöje mot betygspressen på juristprogrammet i stort, och en oro om för hög konkurrens om framtida anställningar. Denna oro borde tas på allvar och inte endast avfärdas som gnäll. Domstolsverket kunde uppenbarligen inte avgöra vad som skulle leda till mindre betygshets, så vilka är bättre lämpade att avgöra detta om inte juriststudenterna själva?

TEXT Cornelia Frank
FOTO Shutterstock

2020 – dags för ett digitalt testamente och införande av ett statligt testamentsregister och förvaring?

DET övergripande målet med regeringens digitaliseringsstrategi är att Sverige ska bli bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Trots detta får svenskar inte upprätta och signera ett testamente digitalt eller registrera det på ett säkert sätt.

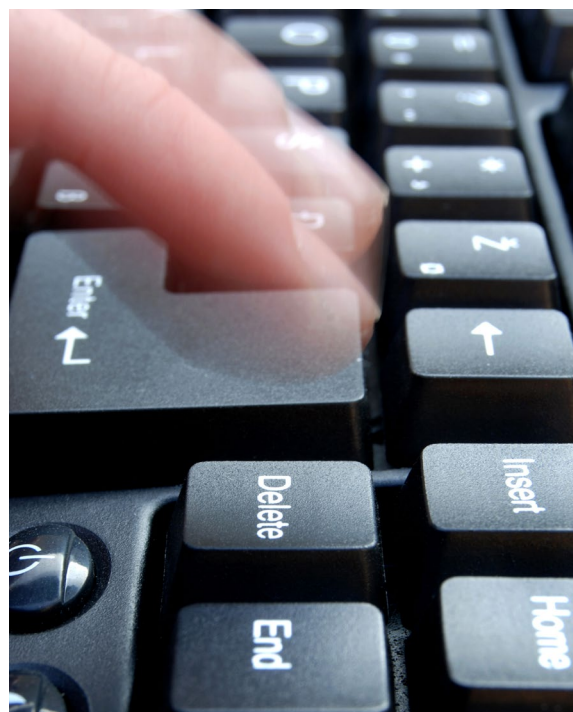
Den nuvarande ärvdabalken innebär ett strikt formkrav och härstammar från år 1959. Formkraven innebär att ett testamente anses vara giltigt om det upprättas i skriftlig form är under tecknat av testatorn och två vittnen som måste närvara samtidigt. Lagstiftningens nuvarande lydelse innebär hinder för möjligheten att upprätta digitala testamenten. En lagändring som syftar till att utvidga bestämmelsen till att även omfatta testamenten som upprättas samt undertecknas med hjälp av digitala verktyg är nödvändig, inte minst i dessa Corona-tider.

Ärvdabalken anses inte stå i överensstämmelse med den tekniska utvecklingen. En lagändring är därav nödvändig för att tillvarata digitaliseringens fulla potential och göra det smidigare för svenska folket att upprätta ett testamente. En lagändring är möjligt eftersom tekniska lösningar för att signera dokument på digital väg finns redan tillgängliga och är i bruk, exempelvis med hjälp av elektroniska signaturer. Det innebär att det går att genomföra signering av testamenten digitalt utan större förändringar. Det är dessutom ett omfattande säkerhetsarbete som

ligger bakom hanteringen av elektroniska signaturer. Därför finns det inte skäl att anse att elektronisk signering är mindre säker än fysiska underskrifter.

Frågan som uppstår är dock vart någonstans ska ett digitalt testamente förvaras och registreras? Det finns möjlighet idag för enskilda att förvara sitt testamente hos privata aktörer, vilket är bra. Däremot är det viktigt med en till lagändring i Ärvdabalken som kompletterar möjligheten för digitala testamenten i form av statligt tillhandhållande av en tjänst som gör det möjligt för den enskilde att förvara sitt testamente hos en myndighet. Det är även nödvändigt att införa ett statligt testamentsregister där den enskilde kan registrera sitt testamente. Säkerheten vid digital förvaring av testamente bör, som ett absolut minimum, motsvara de förväntningar som enskilda kan tänkas ha vid förvaring i bankfack såsom det görs idag.

En sådan lagändring är möjligt eftersom tekniken är tillräckligt utvecklad för att upprättande av en säker webbplats eller applikation för lagförslagens ändamål. Et skulle medföra effektivitet, skydd och säkerhet för den enskilde.

Genom att skapa en användarvänlig webbplats tillförsäkras den enskilde möjlighet att upprätta ett testamente på ett smidigare sätt. För användaren kan det innebära lägre kostnader, ett enklare förfarande men också att tillhandahålla skydd för den enskilde att registrera testamentet på ett säkert ställe och hos en myndighet.

TEXT Firel Danho
FOTO Shutterstock

Sju universitet, ett juristprogram

JURISTSTUDENTER som någon gång googlat på "juristprogrammet" lär ha stött på den 13 år gamla och 2000 sidor långa tråden om Sveriges olika juristprogram på internetforumet flashback. I tråden diskuteras allt från gymnasiebetyg, professorer, fester på föreningar till hur de sju olika universitetens juristprogram skiljer sig åt. I denna artikel har iusbäraren sammanställt svaret på den sista frågan genom att fråga styrelsemedlemmar från de olika juridiska föreningarna i Sverige.

Rebecca Miller

Utbildningsansvarig, Juridiska föreningen vid Handelshögskolan vid Göteborgs universitet

Vilken termin läser du?
Termin 6

Hur många juriststudenter läser på ert universitet?
Ungefär 900!

Hur omfattande är studentlivet på ert universitet, utifrån en skala på 1-5? (1 = väldigt litet, 5 = väldigt omfattande)
3

Varför tror du att studentlivet är som det är hos er?

Göteborg är ingen traditionell studentstad, som exempelvis Lund eller Uppsala. Däremot upplever jag att de juriststudenter som är intresserade av ett typiskt studentliv har möjlighet till att uppleva det, bland annat genom oli-

ka sittningar och events som anordnas av föreningen.

Hur ofta har ni arbeten i grupp på juristprogrammet, utifrån en skala på 1-5?
2

Hur ofta har ni "case" arbeten, det vill säga praktiskt arbete där ni får tillämpa era juridiska kunskaper på fiktiva case, utifrån en skala på 1-5?
1

Hur ofta får ni undervisning i juridisk engelska, utifrån en skala på 1-5?
2

Tror du att ert juristprogram eller era juriststudenter har nischat in sig på någon typ av juridik?
Jag tror att många juriststudenter upplever att juristprogrammet i Göteborg är nischat på affärsjuridik. Detta är dock en bild som både den juridiska institutionen och vi på Juridiska föreningen försöker att ändra på.

Om ja: varför tror du att det är så?
Juristprogrammet i Göteborg läses på Handelshögskolan, något som är anorlunda i jämförelse med de andra juristprogrammen i Sverige. Jag tror att detta har viss betydelse för uppfattningen om att vi skulle vara inriktade på affärsjuridik.

Upplever du att det förekommer betygshets hos er, och i sådana fall varför/varför inte?
Både ja och nej. Jag upplever inte att det

är väldigt mycket betygshets studenter emellan. Däremot så talas det mycket om betyg när man diskuterar möjligheter till arbete efter examen, vilket gör många stressade och oroliga.

Är det viktigt för juriststudenter på ert universitet att åka på utbyte?
Det är många studenter som är intresserade av att åka på utbytetermin. Min uppfattning är dock att de flesta studenter snarare ser det som en rolig upplevelse än något viktigt!

Är det viktigt för juriststudenterna att ha sommarjobb/deltidsjobb som kan vara meriterande för framtida jobb efter examen?
Att skaffa ett meriterande jobb innan examen anses vara viktigt för många studenter. Flera av de studenter som studerar i Göteborg vill också fortsätta arbeta här efter sin examen. Eftersom att Göteborg är en ganska stor stad med hög konkurrens är det naturligt att studenter letar efter erfarenheter för att få försprång och en fot in i branschen redan innan avslutade studier.

Erik Uggle

Ordförande för Juriststudenternas Rådgivning, Juridiska föreningen vid Umeå universitet

Vilken termin läser du?
Termin 4

Hur många juriststudenter läser på ert universitet?
510 studenter

Hur omfattande är studentlivet på ert universitet, utifrån en skala på 1-5? (1 = väldigt litet, 5 = väldigt omfattande)

3

Varför tror du att studentlivet är som det är hos er?

Eftersom att studentlivet kretsar runt Juridiska föreningen i första hand. Vi försöker att arrangera så många aktiviteter som möjligt för våra medlemmar.

Hur ofta har ni arbeten i grupp på juristprogrammet, utifrån en skala på 1-5?

3

Hur ofta har ni "case" arbeten, det vill säga praktiskt arbete där ni får tillämpa era juridiska kunskaper på fiktiva case, utifrån en skala på 1-5?

4

Hur ofta får ni undervisning i juridisk engelska, utifrån en skala på 1-5?

1

Tror du att ert juristprogram eller era juriststudenter har nischat in sig på någon typ av juridik?

Nej jag upplever det inte som att det finns någon tydlig trend eller inriktning i vad juriststudenterna vid Umeå universitet är intresserade av eller vill jobba med.

Upplever du att det förekommer betygshets hos er, och i sådana fall varför/varför inte?

Betygshets förekommer, hur mycket är dock väldigt svårt att svara på. Min uppfattning är att juristprogrammet av sig självt skapar betygshets men att det inte finns någon konkurrens mellan studenter som driver på hetsen.

Är det viktigt för juriststudenter på ert universitet att åka på utbyte?

Jag tror att de flesta ser utbytesterminer som en rolig och utvecklande upplevelse och av den anledningen är utbytet viktigt för många!

Är det viktigt för juriststudenterna att ha sommarjobb/deltidsjobb som kan vara meriterande för framtida jobb efter examen?

Både ja och nej. Väldigt få har juridiska jobb vid sidan av studierna. Däremot vill många studenter ha sommarjobb som är relevanta för utbildningen, både för att jobben är roliga och för att jobben i någon grad är meriterande.

Samuel Hertsberg Åsander

Styrelseledamot, Juridiska föreningen vid Lunds universitet

Vilken termin läser du?

Termin 6.

Hur många juriststudenter läser på ert universitet?

I Lund är vi omkring 1700 helårsstudenter.

Hur omfattande är studentlivet på ert universitet, utifrån en skala på 1-5? (1 = väldigt litet, 5 = väldigt omfattande)

5, utan tvekan!

Varför tror du att studentlivet är som det är hos er?

Juridiska föreningen i Lund har sedan länge en mycket social verksamhet. På föreningen kan man engagera sig i allt från Kulturutskottet till JIPPO (Jurister-nas Interna PartyPrisse Organisation)! I Lund har vi även ett samarbete som kallas för "Studentlund" tillsammans med Akademiska föreningen, studentkårerna och nationerna, vilket spelar en stor roll för vårt breda och välutvecklade studentliv. Även Lund som stad är väldigt präglad av studentlivet. Ta Lundakarnevalen som exempel, då en hel stad görs om till ett karnevalsområde för en helg.

Hur ofta har ni arbeten i grupp på juristprogrammet, utifrån en skala på 1-5?

3

Hur ofta har ni "case" arbeten, det vill säga praktiskt arbete där ni får tillämpa era juridiska kunskaper på fiktiva case, utifrån en skala på 1-5?

3

Hur ofta får ni undervisning i juridisk engelska, utifrån en skala på 1-5?

3

Tror du att ert juristprogram eller era juriststudenter har nischat in sig på någon typ av juridik?

Inte enligt min uppfattning. Såväl grundterminerna som fördjupningskurserna erbjuder undervisning i en bred variation av rättsområden.

Upplever du att det förekommer betygshets hos er, och i sådana fall varför/varför inte?

Självfallet är även vi i Lund medvetna om den roll som betygen kan spela för den framtida karriären. Med det sagt är betygshets inte någonting som jag själv har upplevt påverkat sammanhållningen på programmet. Alla hjälps gladeligen åt med att dela med sig av anteckningar, lösningsmallar och ge tips om uppsatsämnen etc.

Är det viktigt för juriststudenter på ert universitet att åka på utbyte?

Ja! Juridiska fakulteten vid Lunds universitet samarbetar med universitet över hela världen och utbudet av internationella utbyten är stort. Jag har kompisar som har varit i Hong Kong, Sydafrika, Australien, Frankrike, ja listan kan göras lång.

Är det viktigt för juriststudenterna att ha sommarjobb/deltidsjobb som kan vara meriterande för framtida jobb efter examen?

Det skulle jag nog säga, själv har jag två extrajobb vid sidan av studierna. Sommarjobb/deltidsjobb är en väldigt bra möjlighet för att få insyn i hur det är att faktiskt vara yrkesverksam som jurist. Och så drygar det ut studentkassan också, så att man har råd att gå på många baler!

Arvid Bertilsson

Ordförande för Juridiska föreningens studieutskott, Juridiska föreningen vid Uppsala universitet

Vilken termin läser du?

Termin 5.

Hur många juriststudenter läser på ert universitet?

Vi har ungefär 2 000 studenter på vårt juristprogram.

Hur omfattande är studentlivet på ert universitet, utifrån en skala på 1-5? (1 = väldigt litet, 5 = väldigt omfattande)

5

Varför tror du att studentlivet är som det är hos er?

Nationerna och andra studentföreningar gör helt klart mycket för studentlivet i Uppsala! Det finns något för alla som vill engagera sig och det finns gott om sittningar att gå på året runt. Nationerna erbjuder både klubbar och pubar under veckan. Den studentinriktade verksamheten blir helt enkelt en naturlig del av livet för en student i Uppsala.

Hur ofta har ni arbeten i grupp på juristprogrammet, utifrån en skala på 1-5?

4

Hur ofta har ni "case" arbeten, det vill säga praktiskt arbete där ni får tillämpa era juridiska kunskaper på fiktiva case, utifrån en skala på 1-5?

5 (i princip alla uppgifter är case-baserade).

Hur ofta får ni undervisning i juridisk engelska, utifrån en skala på 1-5?

3

Tror du att ert juristprogram eller era juriststudenter har nischat in sig på någon typ av juridik?

Jag skulle inte säga att vi har en inriktning. Jag upplever att Uppsalas juristutbildning, som vid alla andra lärosäten, till stor del påverkas av de olika författare som är eller har varit verksamma här. Exempelvis läser vi mycket sakrätt på termin tre.

Om ja: varför tror du att det är så?

Torgny Håstad!

Upplever du att det förekommer betygshets hos er, och i sådana fall varför/varför inte?

Det varierar såklart beroende på studentgrupp och andra faktorer, men många studenter känner en tydlig betygshets. En del av förklaringen är att vi har terminstentor, vilket gör att tentorna vi skriver får stor betydelse. Detta kan ju såklart leda till stor press. Det är dock min upplevelse att myterna kring juristutbildningen och betygen sakta men säkert bemöts av en sundare inställning till utbildningen och hur den bör hanteras.

Är det viktigt för juriststudenter på ert universitet att åka på utbyte?

Ja, jag skulle nog säga att de flesta åker på utbyte. Många åker nog dock för att det är roligt, mer än för att det skulle vara meriterande.

Är det viktigt för juriststudenterna att ha sommarjobb/deltidsjobb som kan vara meriterande för framtida jobb efter examen?

Ja, de flesta jobbar någon gång under utbildningen, dock främst på senare terminer.

Filippa Michelle Kronsporre

Marknadssekreterare, Juridiska föreningen vid Stockholms universitet

Vilken termin läser du?

Termin 5

Hur många juriststudenter läser på ert universitet?

Jag är en av våra cirka 4000 inskrivna studenter vilket gör Stockholms universitet till landets största juridiska institution med alla de fördelar av mångfald som ett stort sammanhang ger.

Hur omfattande är studentlivet på ert universitet, utifrån en skala på 1-5? (1 = väldigt litet, 5 = väldigt omfattande)

4

Varför tror du att studentlivet är som det är hos er?

Juridiska föreningen erbjuder allt från fester, sittningar och pubar, till idrott, spex och kontakt med näringslivet. Vi har ett omfattande studentliv som erbjuder många olika aktiviteter. Stockholms universitets studentkår tar också ett stort ansvar för den sociala delen av universitetslivet. Det gäller dock, som alltid, att ta eget ansvar och komma på de aktiviteter som erbjuds.

Hur ofta har ni arbeten i grupp på juristprogrammet, utifrån en skala på 1-5?

5

Hur ofta har ni "case" arbeten, det vill säga praktiskt arbete där ni får tillämpa era juridiska kunskaper på fiktiva case, utifrån en skala på 1-5?

3

Hur ofta får ni undervisning i juridisk engelska, utifrån en skala på 1-5?

2

Tror du att ert juristprogram eller era juriststudenter har nischat in sig på någon typ av juridik?

Den fullständiga juristutbildningen består av 195 obligatoriska högskolepoäng samt 75 högskolepoäng, så kallade specialkurser och examensarbete. Det är därför svårt att som institution nischas in sig på en speciell typ av juridik eftersom allt ska omfattas i de 195 obligatoriska högskolepoängen. Vi tillämpar däremot den s.k. Stockholmsmodellen, vilket innebär att vi utbildas i att tillämpa juridiken med ett vetenskapligt, principiellt och kritiskt förhållningssätt. Vi på Stockholms universitet skolas i att bli kritiskt tänkande jurister och att se lösningar när andra ser hinder.

Upplever du att det förekommer betygshets hos er, och i sådana fall varför/varför inte?

Juristprogrammet är en fruktansvärt rolig, allmänbildande och intressant utbildning, som tyvärr också präglas av stress, prestationsångest och betygshets. Jag ska inte sticka under stolen med att det är ganska mycket betygshets. Jag tror att det beror på att vi är många studenter och det är hög konkurrens för de som vill ha en plats på de mest eftertraktade arbetsplatserna. Dessutom ställs det höga krav på oss från arbetsgivare. Betygshets och prestationsångest är problem som får många att må dåligt.

Är det viktigt för juriststudenter på ert universitet att åka på utbyte?

Studier utomlands är en värdefull meriterande erfarenhet och vi på Stockholms universitet har avtal med cirka 90 universitet över hela världen. Det är vanligt att man åker på en utbytetermin under termin sju eller åtta.

Är det viktigt för juriststudenterna att ha sommarjobb/deltidsjobb som kan vara meriterande för framtida jobb efter examen?

Sommarjobb/deltidsjobb kan självklart

vara ett bra sätt för studenter att få in en fot på en arbetsplats. Jag har många vänner som arbetar extra av den anledningen.

Hilda Ivarsson

Ordförande, Juridiska föreningen vid Karlstads universitet

Vilken termin läser du?

Termin 4

Hur många juriststudenter läser på ert universitet?

På Karlstads universitet studerar ca 250 juriststudenter fördelat på tre årskullar. Utöver det finns ett tjugotal studenter som studerar magisterprogram i skatterätt, dessa har dock (oftast) studerat det rättsvetenskapliga programmet som var föregångare till juristprogrammet.

Hur omfattande är studentlivet på ert universitet, utifrån en skala på 1-5? (1 = väldigt litet, 5 = väldigt omfattande)

4

Varför tror du att studentlivet är som det är hos er?

Jag tror att vårt studentliv mycket är en blandning mellan inflyttade till Karlstad och personer som har sin hemvist här sedan tidigare. Det är en bra blandning av många människor som ger både, enligt många, ett rikt studentliv men också möjligheten att uppleva Karlstad. På hösten är insparken en stor höjdpunkt. Dessutom har vi studentklubb varje vecka som är mycket uppskattad. (när inte corona sätter stopp d.v.s.)

Hur ofta har ni arbeten i grupp på juristprogrammet, utifrån en skala på 1-5?

5

Hur ofta har ni "case" arbeten,

det vill säga praktiskt arbete där ni får tillämpa era juridiska kunskaper på fiktiva case, utifrån en skala på 1-5?

4

Hur ofta får ni undervisning i juridisk engelska, utifrån en skala på 1-5?

2

Tror du att ert juristprogram eller era juriststudenter har nischat in sig på någon typ av juridik?

Nej det tror jag inte. Vi har en blandning av många olika kurser på grundnivå samt två fördjupningsspår - affärsjuridik eller humanjuridisk fördjupning - som ger en bra fördelning mellan de båda. Skatterätten är dock något vår fakultet håller varmt om hjärtat då många verksamma vid ämnet är inriktade på det. Däremot skulle jag inte säga att är något utbildningen generellt nischer in sig på.

Upplever du att det förekommer betygshets hos er, och i sådana fall varför/varför inte?

Nej, jag skulle säga att det inte förekommer i så stor omfattning hos oss. Jag tror det har sin grund i att juristprogrammet i Karlstad endast har tre årskullar än så länge och någon kultur som «sitter i väggarna» finns därmed inte. Vi jobbar hårt i JF för att sätta en trivsam kultur där någon betygshets inte behöver förekomma, lättare sagt än gjort såklart. Självklart förekommer viss stress kring betygen som för alla juriststudenter men jag uppfattar den inte som så omfattande än så länge.

Är det viktigt för juriststudenter på ert universitet att åka på utbyte?

Ja självklart! Det är viktigt att möjligheten finns för de studenter som är intresserade av det. Det är även berikande att internationella studenter kommer till oss och studerar. Än så länge har inte några

juriststudenter från Karlstads universitet åkt på utbyte men de första som får möjligheten åker till hösten.

Är det viktigt för juriststudenterna att ha sommarjobb/deltidsjobb som kan vara meriterande för framtida jobb efter examen?

Jag upplever inte att det finns någon hets/stress kring att som juriststudent ha ett deltidsjobb vid sidan av studierna då möjligheterna för detta inte är så stora i Karlstad. Arbetsgivarna som erbjuder de typer av jobb finns inte i så stor omfattning här. Därför föreligger inte heller samma stress och press som jag fått uppfattningen om finns på andra lärosäten.

Jonatan Stentorp

Vice ordförande, Juridiska föreningen vid Örebro universitet

Vilken termin läser du?

Termin 4

Hur många juriststudenter läser på ert universitet?

Örebro universitet erbjuder två olika program med juridisk inriktning: ett traditionellt juristprogram med juristexamen, och ett rättsvetenskapligt program med internationell inriktning. På juristprogrammet studerar i nuläget 557 studenter och antalet studenter på det rättsvetenskapliga programmet uppgår till 223.

Hur omfattande är studentlivet på ert universitet, utifrån en skala på 1-5? (1 = väldigt litet, 5 = väldigt omfattande)

3

Varför tror du att studentlivet är som det är hos er?

Studentlivet påverkas av flera faktorer.

Dels utgör studenterna inte majoriteten av de drygt hundra tusen invånare som är bosatta i Örebro stad, vilket gör att allt fokus inte enbart ligger på studentlivet, utan även på näringslivet och stadens övriga andra invånare. Dels har studentlivet inte haft samma möjlighet att växa fram som i de etablerade studentstäderna, eftersom att Örebro universitet grundades 1967 (till skillnad från Uppsala universitet som funnits i nästan 550 år).

Hur ofta har ni arbeten i grupp på juristprogrammet, utifrån en skala på 1-5?

3

Hur ofta har ni "case" arbeten, det vill säga praktiskt arbete där ni får tillämpa era juridiska kunskaper på fiktiva case, utifrån en skala på 1-5?

5

Hur ofta får ni undervisning i juridisk engelska, utifrån en skala på 1-5?

3

Upplever du att det förekommer betygshets hos er, och i sådana fall varför/varför inte?

Juristprogrammet är en utbildning där betygen är av stor vikt och ges mycket uppmärksamhet, eftersom de avgör huruvida dörren står öppen till vissa yrkesbanor eller inte. Betygen kommer dessutom ges ytterligare betydelse, till följd av Domstolsverkets besked om de nya antagningsreglerna för tingsnotarier, där betygen varit den avgörande faktorn, och nu ges ännu större vikt. Det bidrar i stor utsträckning till betygshetsen, som jag är övertygad råder på landets alla juristprogram i varierande (men relativt hög) grad. Det är verkligen beklagligt, eftersom betygshetsen har en tydlig inverkan på studieklimatet och inte minst juriststudenternas psykiska välmående.

Är det viktigt för juriststudenter på ert universitet att åka på utbyte?

Varje år är det mellan 20-25 personer per termin inom juristprogrammet som åker på utbytetermin när det ges tillfälle för det.

Är det viktigt för juriststudenterna att ha sommarjobb/deltidsjobb som kan vara meriterande för framtida jobb efter examen?

Eftersom att juristprogrammet är en tidskrävande utbildning är det inte helt enkelt att parera studierna med ett deltidarbete, speciellt inte om man har andra åtaganden i form av exempelvis ideellt engagemang. Däremot är det inte omöjligt att ha ett arbete vid sidan av studierna. Frågan blir mer aktuell desto högre upp i terminerna man kommer. Möjligheten att få deltid- eller sommararbete med juridisk anknytning varierar beroende på studieort. För någon som studerar i Stockholm där det finns en uppsjö av arbete med juridisk anknytning är möjligheterna självfallet större än för någon som studerar i Umeå, där arbetstillfällena på den juridiska marknaden inte är lika stora.

TEXT Sara Passandideh

Learn from the best

The Roschier name stands out. It's a quality standard, a seal of approval, proof of a business operating at the highest level.

At Roschier, you will get to learn from the best and develop daily. You will be working in a group of talented and inspiring professionals, dedicated to driving the future of the legal profession. Every day, we challenge ourselves to improve.

Apply today — and start at the top.

Fångar klagade på Corona-policy

Kriminalvården, med huvudkontor i Norrköping, har tillfört sin hälso- och sjukvårdspolicy en bilaga om rutiner för samhällsfarliga sjukdomar. Detta fick 21 intagna på kvinnoanstalten Ringsjön att klaga hos Förvaltningsrätten i Linköping. Kvinnorna anser det inhumant att strama åt frigång, permissioner och besök, samt motsägelsefullt att samtidigt ta in nya fångar som inte testats för Covid-19. Förvaltningsrätten avvisar talan för att policydokumentet inte är ett överklagbart beslut, och hänvisar till 41 § förvaltningslagen samt prejudikatet RÅ 2010 ref. 72. En intern som är missnöjd med beslut om sin egen permission, frigång, isolering etc. kan överklaga enligt fängelselagen.

Smittorisk bromsade utmätning

En skuldsatt 70-årig kvinna som arbetar extra i vården överklagade att hennes bil, värd cirka 30 000 kr, utmättes. Hon hävdade att hon pga. risk för Covid-19 inte kan åka buss till jobbet. Kronofogden menade att hon av samma skäl inte torde kunna arbeta i vården mer. Växjö tingsrätt beslutade att kvinnan får behålla bilen som s.k. beneficium. Tingsrätten beaktade att hon behöver bilen även för att besöka sin 101-åriga mor som väntas dö inom kort.

Spetsforskning vid SU

Anna-Lena Spetz är professor i immunologi och forskar i Arrheniuslabbet om bl.a. virus från djur. Nu har EU anslagit 2,8 miljoner euro till hennes team för att, tillsammans med tyska, danska och franska forskare, hitta medicin mot förökande av Covid-19 och andra virus som angriper luftvägarna. Projektet heter "Fight-nCoV" och väntas pågå i två år. "Vår vision är effektiva antiviraler i beredskap innan nästa överföring sker från djur till människa, för att tidigt kunna förhindra utbrott av en större pandemi", säger Spetz.

Stipendium till Zaidas minne

Zaida Catalán var jurist, alumni från JF Stockholm och år 2009 kandidat till EU-parlamentet för miljöpartiet. Hon blev humanitär FN-expert och mördades på ett sådant uppdrag i Kongo 2017, vilket hittills ingen straffats för. Nu uppdrar regeringen åt Folke Bernadotteakademien, där Zaida också verkade, att inrätta ett stipendium till hennes minne. Det ska ge medel till engagemang för kvinnors deltagande i konfliktlösning.

FRÅGA arbetsrättaren REBECCA

REBECCA HENRIQUES arbetar som arbetsrättsjurist och förhandlare hos Transportföretagen som är en samarbetsorganisation för arbetsgivar- och branschförbund inom transportnäringen. Rebecca har juridikexamen och en fil. kand. i personal- och arbetslivsfrågor. Hon ansvarar även för den årliga sammanställningen av Karnovs författningssamling i arbetsrätt.

Har du också en
arbetsrättsfråga som
du vill få svar på?
Mejla till [arbetsratt@
jurstud.com](mailto:arbetsratt@jurstud.com)

TEMA: CORONA

Med anledning av den rådande coronapandemin så har flera arbetsrättsliga frågor inkommit och några av dessa besvaras nedan.

1. Vad är korttidspermittering? Är det samma sak som korttidsarbete?

Korttidspermittering är en tillfällig variant av korttidsarbete som gäller från den 16 mars till den 31 december 2020, och som innebär att arbetstid och lön sänks med möjlighet för arbetsgivaren att få statligt stöd för en del av sina arbetskraftskostnader. Det statliga stödet innebär att arbetsgivarens lönekostnader kan minska med hälften samtidigt som arbetstagaren får ut över 90 procent av lönen.

Systemet med korttidsarbete kommer att finnas kvar efter den 31 december 2020 men med lägre nivåer för sänkning av arbetstid och lön.

Det aktuella stödet för korttidspermittering baseras på lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete.

Tillväxtverket är ansvarig tillsynsmyndighet. För mer information om korttidspermittering, vilka som omfattas, ansökningsprocessen m.m. (se Tillväxtverkets hemsida).

2. Jag arbetar deltid vid sidan av studierna. Vad gäller för deltidsanställda som korttidspermitteras?

Arbetstidsminskningen utgår från den enskilda arbetstagarens ordinarie arbetstid. För en deltidsanställd är detta alltså arbetstidsmättet för deltidstjänsten. Löneminskningen sker utifrån deltidslönen.

Du anger inte hur mycket du arbetar men mitt exempel nedan utgår ifrån en deltidsanställd som arbetar 75 %.

Exempel: En deltidsanställd som är anställd på 75 procent av en heltidstjänst omfattas av en överenskommelse om korttidspermittering och ska minska sin arbetstid med 40 procent. Arbets-tidsminskningen är då 40 procent av arbetstagarens deltidsmått om 75 procent. Under tiden för korttidspermitteringen kommer arbetstagarens arbetstidsmätt i detta fall att vara 45 procent av en heltidstjänst (vilket motsvarar 60 procent av en 75 procentig tjänst). Löneminskningen är 6 procent av arbetstagarens lön för deltidstjänsten om 75 procent.

3. Jag tycker det är rätt segt att arbeta hemifrån. Är det verkligen möjligt att beordra anställda att arbeta hemifrån?

Om arbetsuppgifterna tillåter kan arbetsgivaren under rådande omständigheter beordra att arbete ska utföras från hemmet. Arbetsgivaren ska då tydligt ange skälen för beslutet, t.ex. hänsyn till övriga medarbetares hälsa eller oro och risken för smittspridning.

4. Regeringen har meddelat att karensavdraget slopas – vad innebär det?

Med anledning av Coronavirusets spridning har regeringen meddelat att karensavdraget tillfälligt "slopas" genom att staten betalar ut sjukpenning

under den tid karensavdrag görs. Det nya regelverket innebär att arbetsgivare gör karensavdrag som vanligt, men att du som anställd i efterhand får söka ersättning från Försäkringskassan. Som anställd får du ett schablonbelopp. Det nya regelverket gäller tillfälligt från och med den 11 mars 2020.

5. Vad innebär det att staten tar över sjuklöneansvaret?

En av regeringens förslagna stödåtgärder som presenterades den 16 mars 2020 är att staten ska ta över sjuklöneansvaret från arbetsgivarna under april och maj 2020. Den 6 maj presenterades att staten ska ta över arbetsgivarens sjuklönekostnader även under juni och juli 2020. Arbetsgivare kommer att bli ersatta för sjuklönekostnader genom kreditering på skattekontot och ersättningen baseras på de sjuklönekostnader som arbetsgivaren rapporterar i arbetsgivardeklarationen.

FOTO Niklas Bolin Djanaieff

Hur låter affärsjuridik?

Affärsjuridik är vårt verktyg som skapar samhällsförändring varje dag. Vi vet att juridiken är viktig. Och ibland gravallvarlig. Vi vet också att riktigt bra affärsjuridik är en konst. En konst som bygger på verklig passion. För att manifestera detta har vi byggt ett AI-drivet instrument som omvandlar juridiska texter till unika musikstycken.

Lyssna på [The Piano](https://www.vinge.se/career) på [vinge.se/career](https://www.vinge.se/career)

VINGE

